FRANÇOISE

SAGAN

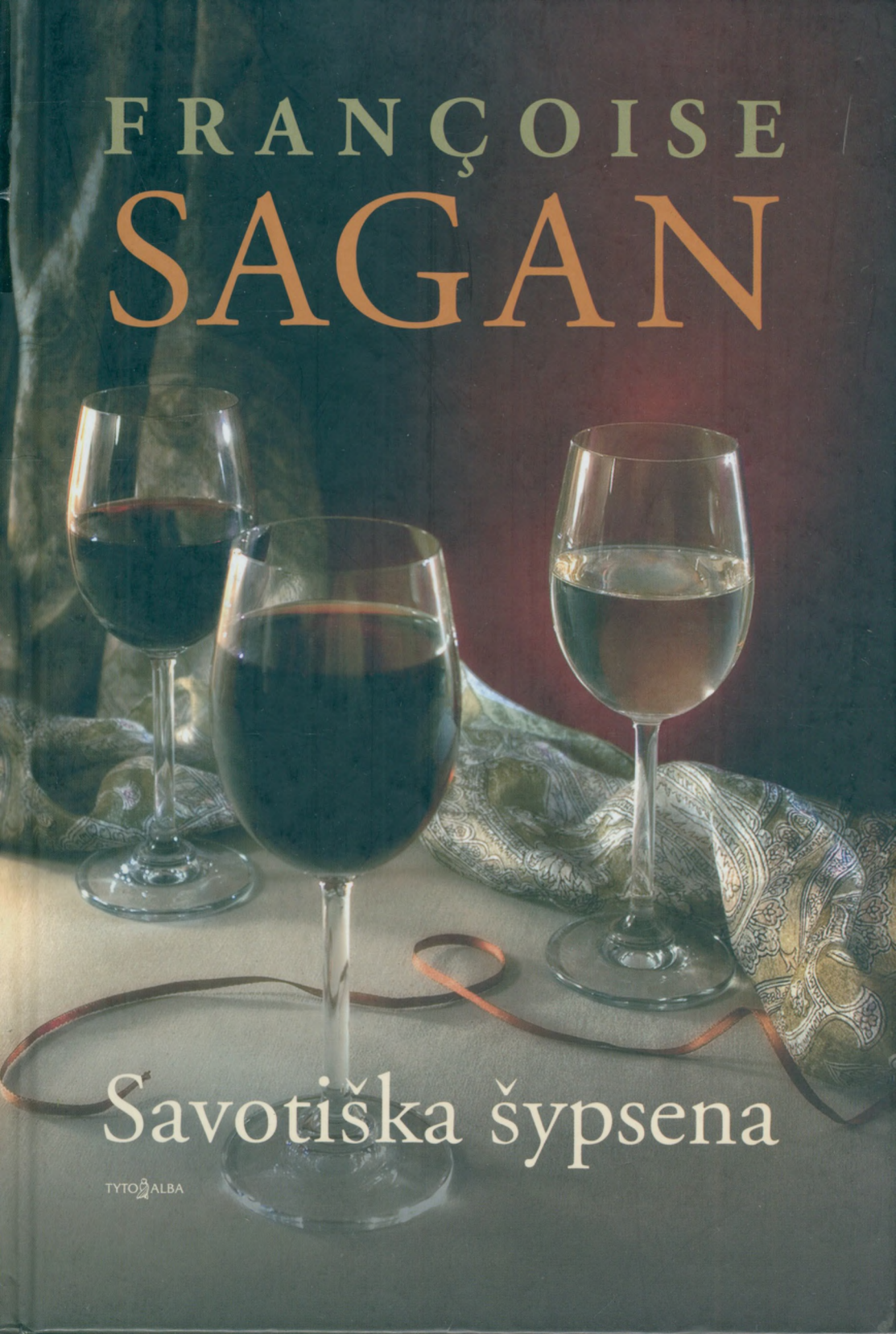

Savotiška šypsena

TYTO ALBA

FRANÇOISE
SAGAN

Savotiška šypsena

TYTO ALBA

FRANÇOISE

SAGAN

Savotiška šypsena

ROMANAS

Iš prancūzų kalbos vertė
Vitalija Gylikienė

VILNIUS 2007

UDK 840-3
Sa58

Françoise SAGAN
UN CERTAIN SOURIRE
Julliard

© Vitalija Gylikienė, vertimas į lietuvių kalbą, 2007
© Ilona Kukenytė, viršelio dizainas, 2007
© „Tyto alba“, 2007

ISBN 978-9986-16-546-0

Florence'ai Malraux

Meilė yra tai, kas vyksta tarp dviejų
vienas kitą mylinčių žmonių.

ROGER VAILLAND

PIRMOJI DALIS

Pirmas skyrius

Popietę, tą niekuo neišsiskiriančią pavasario popietę, mudu leidome kavinėje Sen Žako gatvėje. Aš šiek tiek nuobodžiavau; slankiojau nuo muzikos automato prie lango, o Bertranas tuo metu aptarinėjo Spiro paskaitą. Prisimenu, kad vienu momentu, pasirėmusi į automatą, stebėjau, kaip lėtai, beveik švelniai, nusileidžia ir priglunda prie plokštelės safyrinė adatėlė, tarsi prie skruosto. Ir nežinia kodėl pasijutau apimta staigaus laimės pojūčio; fizinės, per kraštus besiliejančios nuojautos, kad vieną dieną mirsiu, kad nebebus mano rankos ant chromuotos briaunos nei saulės mano akyse.

Atsigręžiau į Bertraną. Jis žiūrėjo į mane, o, pamatęs mano šypseną, atsistojo. Jis negalėjo suprasti, kad galiu būti laiminga be jo. Privalėjau būti laiminga tik svarbiausiomis mūsų bendro gyvenimo akimirkomis. Aš jau neaiškiai tai nujaučiau, bet tądien negalėjau su tuo susitaikyti ir nusigręžiau. Pianinas tyliai skambino gerai žinomą *Lone and sweet** melodiją, jį pakeitė klarnetas, kurio kiekvienas skleidžiamas garsas man buvo gerai pažįstamas.

* Vieniša ir miela (*angl.*).

Bertraną sutikau per praėjusių metų egzaminus. Prieš man išvykstant vasaroti pas tėvus, mudu praleidome nerimastingą savaitę drauge. Paskutinį vakarą jis mane pabučiavo. Vėliau man parašė. Iš pradžių tonas abejingas, vėliau pasikeitė. Aš sekiau tuos pokyčius jausdama pasididžiavimą, ir jam parašius: „Toks prisipažinimas man atrodo juokingas, bet, man regis, aš tave myliu“, nemeluodama galėjau jam atsakyti tokiu pačiu tonu: „Toks prisipažinimas juokingas, bet, man rodos, aš taip pat tave myliu.“ Šitoks atsakymas man atėjo į galvą natūraliai, tiesiog jį išgirdau. Mano tėvų namuose ant Jono upės kranto buvo nedaug pramogų. Aš nusileisdavau stačiu šlaitu, kurį laiką stebėdavau vandens paviršiuje plūduriuojančius dumblius, banguojančius ir geltonus, paskui svaidydavau pavandeniui gludžius akmenukus, plokščius, juodus ir greitus tarsi kregždės. Visą vasarą ir vėliau mintyse kartodavau „Bertranai“. Tam tikra prasme kurstyti aistrą laiškais man visai pakako.

Dabar Bertranas stovėjo man už nugaros. Jis tiesė man taurę, atsigręždama kone susidūriau su juo. Jis vis dar atrodė šiek tiek įsižeidęs, kad aš nedalyvauju diskusijose. Man patiko skaityti, bet kalbėti apie literatūrą nemėgau.

Jis negalėjo prie to priprasti.

– Tu vis leidi tą pačią dainą, – tarė jis. – Ji man labai patinka.

Paskutinį sakinį jis ištarė abejingai, ir aš susivokiau, kad mudu pirmą kartą klausomės šios plokštelės drauge. Visada pastebiu nežymius sentimentalumo ženklus mūsų santykiuose, bet jų neįsidėmiu. „Jis man nieko nereiškia, – staiga pamaniau, – man su juo nuobodu, esu viskam abejinga, aš esu niekas, niekas, visiškai niekas“, ir gerklę suspaudė absurdiškos egzaltacijos jausmas.

– Turiu aplankyti savo dėdę keliautoją, – tarė Bertranas. – Gal eisi su manim?

Jis žengė pirmas, aš nusekiau įkandin. Nepažinojau dėdės keliautojo ir visiškai netroškau jo pažinti. Bet kažkas, tūnantis viduje, stūmė mane sekti paskui tą švariai nuskustą jaunuolio pakaušį, klusniai eiti iš paskos, o galvoje kirbėjo šaltos ir slidžios tarsi žuvys mintys. Ir jaučiau kaži kokį nenusakomą švelnumą. Su Bertranu išėjau į bulvarą; mūsų žingsniai derėjo kaip mūsų kūnai naktį, jis laikė mane už rankos; mes buvome liekni, dailūs – kaip iš paveikslėlio.

Einant bulvaru ir autobuse, kuris vežė mus susitikti su dėde keliautoju, aš tiesiog mylėjau Bertraną. Krestelint autobusui, griuvinėjau ant jo, jis juokėsi ir rūpestingai laikė mane apglėbęs. Stovėjau prigludusi prie jo švarko, padėjusi galvą ant to tokio patogaus vyriško peties. Traukiau į save jo kvapą, kuris man buvo gerai pažįstamas, jaudinantis. Bertranas – pirmas mano meilužis. Būtent jo kūno padedama aš pažinau savo pačios kūno kvapą. Visada, susidūrę su kito žmogaus kūnu, atrandame ir savo kūną, jo linijas, kvapą, iš pradžių juntame nepasitikėjimą, vėliau – dėkingumą.

Bertranas man pasakojo apie dėdę keliautoją, kurio, regis, nelabai mėgo. Jis su ironija porino apie jo kelionių nuotykius, – Bertranas mėgdavo pasišaipyti iš kitų, kartais net baimindavosi, kad prieš savo paties valią nepasišaipytų iš savęs. Man tai atrodė juokinga. O jis dėl to niršdavo.

Dėdė keliautojas laukė Bertrano kavinės terasoje. Jį pamačiusi pasakiau Bertranui, kad jis visai neblogai atrodo. Mudviem priėjus, jis atsistojo.

– Lukai, – tarė Bertranas, – atsivedžiau savo draugę Dominyką. Čia mano dėdė Lukas, keliautojas.

Buvau maloniai nustebinta. Pamaniau: „O dėdė keliautojas visai nieko." Jo akys buvo pilkos, jis atrodė pavargęs, netgi liūdnas. Tačiau savotiškai gražus.

– Kaip sekėsi paskutinė kelionė? – paklausė Bertranas.

– Labai prastai. Tvarkiau varginančius paveldėjimo reikalus Bostone. Už kiekvieno kampo laukė priekabūs teisininkai. Labai nuobodu. O kaip tu?

– Mums egzaminas – po poros mėnesių, – išpoškino Bertranas.

Jis pabrėžė žodį „mums“. Tai reiškė, kad Sorbona mums buvo tarsi santuokiniai ryšiai. Apie egzaminą buvo kalbama kaip apie žinduklį.

Lukas atsigręžė į mane:

– Jūs irgi laikysite egzaminus?

– Taip, – neaiškiai burbtelėjau. (Visada šiek tiek gėdydavausi savo veiklos, kurios buvo tikrai nedaug.)

– Baigėsi cigaretės, – tarė Bertranas.

Jis atsistojo, ir aš nulydėjau jį žvilgsniu. Ėjo sparčiai, vikriai. Kartais pagalvodavau, kad ši raumenų, judesių, matinės odos visuma priklauso man, ir tai man atrodė nuostabi dovana.

– Ką, be egzaminų, dar veikiate jūs? – paklausė dėdė.

– Nieko, – atsakiau. – Na, šį bei tą.

Ir beviltiškai mostelėjau ranka. Jis ją sugriebė; aš sutrikusi pažvelgiau į jį. Vieną akimirką, labai trumpai, man švystelėjo mintis: „Jis man patinka. Šiek tiek per senas, bet man patinka.“ Jis šypsodamas vėl padėjo mano ranką ant stalo:

– Jūsų rankos rašaluotos. Tai geras ženklas. Jūs išlaikysite egzaminą ir tapsite puikia advokate, nors ir neatrodote labai iškalbi.

Aš irgi nusijuokiau. Turėjau su juo susibičiuliauti.

Bet tuo metu grįžo Bertranas, Lukas ėmė šnekučiuotis su juo. Aš nesiklausiau, apie ką jiedu kalbasi. Lukas kalbėjo lėtai, jo rankos buvo didžiulės. Pamaniau: „Tikras merginų, panašių į mane, suvedžiotojas.“ Jau tuomet sunerimau. Bet ne tiek, kad kvietimas poryt papietauti su juo ir jo žmona nebūtų nudžiuginęs.

Antras skyrius

Iki tų Luko šeimos kviestinių pietų praslinko dvi gana nuobodžios dienos. O ką iš tikrųjų turėjau veikti? Šiek tiek pasiruošti egzaminui, kuris man ne kažin ką duos, be tikslo vartytis saulėje, leistis mylima Bertrano, be rimto mano atsako. Vis dėlto aš jį labai mylėjau. Man neatrodė, kad pasitikėjimas, švelnumas, pagarba verti paniekos, ir aš retai galvodavau apie aistrą. Toks tikrų jausmų nebuvimas man atrodė pats natūraliausias gyvenimo būdas. Gyventi – tai iš tiesų susitvarkyti taip, kad jaustumeisi kiek galima laimingesnis. Ir tai nėra taip paprasta.

Aš gyvenau nuomojamame bute, ten gyveno tik studentės. Šeimininkai į viską žiūrėjo pro pirštus, ir aš be vargo galėdavau grįžti pirmą ar antrą valandą nakties. Mano kambarys buvo žemomis lubomis, erdvus ir visiškai tuščias, nes planai, kuriuos puoselėjau tik įsikėlusi, greitai supliuško. Iš aplinkos, jei ji manęs nevaržydavo, reikalaudavau nedaug. Name tvyrojo provincijos kvapas, kurį nepaprastai mėgau. Mano langas išėjo į kiemą su neaukšta tvorele, virš kurios matydavosi lopinėlis dangaus su amžinai niūriais Paryžiaus debesimis, kurie, jaudinamai švelnūs, kartais plaukdavo tolyn virš gatvės ar balkono.

Aš atsikeldavau, eidavau į paskaitas, susitikdavau su Bertra-

nu, mudu papietaudavome. Dar buvo Sorbonos biblioteka, kino teatrai, darbas, kavinių terasos, bičiuliai. Vakarais eidavome pašokti arba grįždavome pas Bertraną, atsiguldavome ant lovos, mylėdavomės, o vėliau tamsoje dar ilgai šnekučiuodavomės. Man būdavo gera, o viduje tarsi karštas ir gyvas žvėris tūnodavo tas nuobodulio, vienatvės, o kartais ir perdėto jausmingumo skonis. Galvodavau, kad mane tikriausiai kamuoja kokia nors kepenų liga.

Tą penktadienį, prieš eidama pas Luką pietauti, užėjau pas Katriną ir ten praleidau pusvalandį. Katrina tokia guvi, valdinga ir nuolat įsimylėjusi. Draugystės su ja aš nesirinkau, veikiau pakenčiau. Bet Katrina mane laikė trapia, beginkle, o man tai patiko. Dažnai man atrodydavo, kad ji nuostabi. Mano abejingumas jai, kaip ilgą laiką ir Bertranui, kol jo neužvaldė tas staigus ir toks reiklus noras turėti mane, atrodė romantiškas.

Tądien ji buvo kažką įsimylėjusi; ilgai pasakojo man apie tą idilę. Pasakiau jai, kad eisiu pietauti pas Bertrano giminaičius, ir tą akimirką susizgribau beveik pamiršusi Luką. Apgailestavau dėl to. Kodėl gi man nepapasakojus Katrinai vienos iš tų nesibaigiančių naivių meilės istorijų? Ji tuo net nebūtų nusistebėjusi. Mudvi jau buvome įpratusios prie savo vaidmenų: ji pasakodavo, aš klausydavausi, ji berdavo patarimus, aš juos leisdavau pro ausis.

Tas apsilankymas mane prislėgė. Nuėjau pas Luką be didelio džiaugsmo, netgi jausdama baimę: reikės kalbėti, būti maloniai, linksmintis jų akivaizdoje. Mieliau būčiau pietavusi viena, rankose sukinėdama indelį su garstyčiomis, būčiau jautusis laisva, laisva, visiškai laisva...

Kai atėjau pas Luką, Bertranas jau buvo ten. Jis supažindino mane su dėdiene. Jos veidas atrodė tiesiog švytintis, labai geras, labai gražus. Aukšta, šiek tiek stamboka, šviesiaplaukė. Vienu

žodžiu, ji buvo graži, bet ne per daug. Pamaniau, kad tai tipas moters, kokią daugelis vyrų norėtų turėti; moters, kuri daro juos laimingus, švelnios moters. O ar aš švelni? To reikėtų klausti Bertrano. Aišku, aš paimdavau jo ranką, nešūkaudavau, glostydavau jam plaukus. Bet negalėjau pakęsti riksmų, mano rankoms patiko jo plaukai, šilti ir tankūs kaip gyvulio.

Fransuaza jau iš pat pradžių pasirodė labai maloni. Ji man aprodė prašmatnų butą, įpylė išgerti, pasodino į fotelį, laisvai, dėmesingai. Varžymasis, kurį jaučiau dėl savo šiek tiek nusidėvėjusių sijono ir megztuko, pamažu dingo. Mes laukėme Luko, jis dar dirbo. Pamaniau, gal man reikėtų apsimesti, kad domiuosi tuo, kuo užsiima Lukas, nors tai manęs nė kiek nedomino. Reikia klausinėti žmonių: „Ar esate įsimylėjęs? Ką skaitote“, bet man nerūpėjo profesija... daugelio akimis, pats svarbiausias dalykas.

– Atrodote susirūpinusi, – juokdamasi tarė Fransuaza. – Gal dar šiek tiek viskio?

– Mielai.

– Dominyka jau turi girtuoklio reputaciją, – tarė Bertranas. – Žinote, kodėl?

Jis pašoko ir priėjo prie manęs, nutaisęs rimtą veido išraišką:

– Jos viršutinė lūpa šiek tiek per trumpa, o, kai ji užsimerkusi geria, jos veido išraiška neturi nieko bendra su viskiu.

Kalbėdamas jis sugriebė mano viršutinę lūpą nykščiu ir smiliumi. Jis parodė mane Fransuazai kaip šunytį. Aš prapliupau juoktis, ir jis mane paleido. Įėjo Lukas.

Pamačiusi jį, aš ir vėl, bet šį sykį šiek tiek skaudžiau, pamaniau, kad jis nepaprastai gražus. Man tikrai pasidarė šiek tiek negera, kaip nuo kiekvieno daikto, kurio negaliu turėti. Aš retai ko nors įsigeidžiu, bet dabar iškart supratau, kad norėčiau suimti šį veidą savo rankomis, suspausti pirštais, stipriai priglausti

tas putlias, šiek tiek storokas lūpas prie savųjų. Bet Lukas nebuvo gražus. Kada nors jis tikriausiai man dažnai tai kartos. Vis dėlto jo bruožuose buvo kažkas, dėl ko jo veidas, kurį mačiau antrą kartą, man pasirodė tūkstantį kartų artimesnis nei Bertrano, tūkstantį kartų artimesnis, tūkstantį kartų labiau geidžiamas nei Bertrano, kuris, beje, man patiko.

Lukas įėjo, pasilabino su mumis, atsisėdo. Jis atrodė stebėtinai nejudrus. Noriu pasakyti, kad vangiuose jo judesiuose buvo justi kažkokia įtampa, savitvarda, nerimą kėlė atsainumas savo kūnui. Jis švelniai žvelgė į Fransuazą. Aš stebėjau jį. Nebepamenu, apie ką šnekėjomės. Daugiausia kalbėjo Bertranas ir Fransuaza. Beje, jaučiu nenusakomą pasibjaurėjimą, prisimindama tuos postringavimus. Tą akimirką man būtų tereikėję šiek tiek atsargumo, šiek tiek laiko nuo jo pabėgti. O dabar, atvirkščiai, man labai knieti grįžti prie to pirmojo karto, kai su juo pasijutau laiminga. Vien nuo minties apsakyti tas pirmąsias, nors ir trumpas, akimirkas, nugalėti žodžių inerciją, mane užplūsta skausminga ir nerimastinga laimė.

Taigi pietūs su Luku ir Fransuaza baigėsi. Vėliau gatvėje aš iš karto prisitaikiau prie skubrių Luko žingsnių ir pamiršau Bertraną. Jis suėmė mane už alkūnės, norėdamas pervesti per gatvę: prisimenu, kad dėl to pasijutau nepatogiai. Nebeišmaniau, ką daryti su dilbiu, nei plaštaka, kuri kabojo nusvirusi taip, tarsi prisilietusi prie Luko rankos būtų negyva. Nebeprisimenu, kaip elgiausi su Bertranu. Vėliau jie su Fransuaza nusivedė mus pas modeliuotoją ir nupirko man rudos gelumbės paltą, o aš, didelei savo nuostabai, negebėjau nei atsisakyti, nei jiems padėkoti. Jau kažkas mezgėsi, tai vyko labai greitai, per daug greitai ėmė rutuliotis nuo tada, kai atsirado Lukas. Vėl pašėlusiai ėmė skrieti laikas: vėl ėmiau skaičiuoti minutes, valandas, cigaretes.

Bertranas įtūžo, kad aš neatsisakiau to palto. Kai mudu su jais išsiskyrėme, jis man iškėlė audringą sceną:

– Tiesiog sunku patikėti. Pirmas pasitaikęs žmogus dovanoja tau kažkokį niekniekį, o tu neatsisakai! Tu net nenustebai!

– Tai ne pirmas pasitaikęs žmogus. Jis tavo dėdė, – atkirtau nenuoširdžiai. – Be to, aš pati nebūčiau galėjusi už tą paltą užsimokėti: jis siaubingai brangus.

– Bet tu galėjai be jo apsieiti.

Po poros valandų aš jaučiausi pripratusi prie to palto, jis man nepaprastai tiko, – bet paskutinis Bertrano sakinys mane kiek nustebino. Bertranas šiek tiek prasilenkė su logika. Taip jam ir išrėžiau, mudu susikivirčijome. Norėdamas viską užbaigti, jis parsivedė mane namo, be vakarienės, kaip už bausmę. Bausmę, kuri, žinojau, jam pati svarbiausia, pati vertingiausia dienos akimirka. Gulėdamas šalia, jis bučiavo mane kažkaip pagarbiai, virpėdamas, o tai mane jaudino ir gąsdino. Man labiau būtų patikęs nevaržomas ankstesnis jaunatviškas, gyviuliškas mudviejų glamonių linksmumas. Bet kai Bertranas užgulė mane, nekantriai manęs ieškodamas, galvojau tik apie jį ir susidvejinusias mūsų aimanas. Tai ir vėl buvo jis – Bertranas, ir tas nerimas, ir tas malonumas. Dar ir šiandien, ypač šiandien, ta laimė, kūnų užsimiršimas man atrodo tarsi neįtikima dovana ir koks pasityčiojimas, kai pagalvoju apie savo samprotavimus, jausmus, apie tai, ko negaliu, nors ir turėčiau, vadinti svarbiausiu dalyku.

Trečias skyrius

Buvo dar ne viena vakarienė keturiese ar su Luko bičiuliais. Paskui Fransuaza dešimčiai dienų išvyko pas draugus. Aš jau pamilau ją: ji nepaprastai dėmesinga visiems, be galo gera, nuoširdžiai gera, nors kartais baimindavosi, kad jų nesupranta, o tai man patiko labiausiai. Ji buvo tarsi žemė, dosni tarsi žemė, kartais vaikiška. Fransuaza su Luku dažnai drauge juokdavosi.

Mes palydėjome ją į Liono geležinkelio stotį. Buvau nebe tokia drovi kaip iš pradžių, beveik atsipalaidavusi; apskritai labai linksma, nes visas ankstesnis mano nuobodulys, kurio dar nepajėgiau įvardyti, man išėjo į gera. Pasidariau guvi, o kartais būdavau net valiūkiška; man atrodė, kad taip susiklosčiusios aplinkybės galėtų tęstis amžinai. Pripratau prie Luko veido, ir man atrodė, kad staigios emocijos, reiškiamos man, atskleisdavo jo grožį arba švelnumą. Prie vagono lango Fransuaza šypsojosi.

– Patikiu jį jums, – pasakė ji.

Traukinys nuvažiavo. Grįžtant Bertranas stabtelėjo nusipirkti kažkuo jį dominančio politinio-literatūrinio laikraščio. Staiga Lukas atsigręžė į mane ir paskubomis paklausė:

– Gal rytoj drauge papietaukim?

Buvau besakanti „Gerai, paklausiu Bertrano“, bet jis mane pertraukė „Aš jums paskambinsiu“ ir pasisuko į mus pasivijusį Bertraną:

– Kokį laikraštį tu perki?

– Jo neradau, – tarė Bertranas. – Dabar mums paskaita, Dominyka, reikia paskubėti.

Jis paėmė mane už rankos. Laikė mane. Bertranas su Luku nepatikliai nužvelgė vienas kitą. Sumišau. Fransuazai išvykus, viskas pasidarė dviprasmiška ir nemalonu. Tą pirmąjį Luko susidomėjimo ženklą prisimenu nesmagiai, nes, kaip jau sakiau, nebuvau tam pasiruošusi. Staiga panorau vėl susitikti Fransuazą, atsiremti į ją. Supratau, kad mūsų ketverto branduolys jau iš pat pradžių susidarė nenatūraliai. Ir tai mane liūdino, nes kaip ir visi žmonės, šiek tiek linkę meluoti, buvau jautri aplinkai ir nuoširdžiai atlikdavau savo vaidmenį.

– Aš jus parvešiu, – tarė Lukas nerūpestingai.

Jis turėjo atvirą, greitą automobilį ir jį puikiai vairavo. Visą kelią neištarėme nė žodžio, tik „Iki greito pasimatymo“ išsiskirdami.

– Tiesą sakant, džiaugiuosi tuo išvykimu, – prisipažino Bertranas. – Negalima bendrauti vis su tais pačiais žmonėmis.

Tas sakinys išbraukė Luką iš mūsų planų, bet garsiai to neištariau. Ėmiau elgtis apdairiau.

– O be to, – toliau kalbėjo Bertranas, – juk jie mums šiek tiek ir per seni, ar ne?

Aš neatsakiau, ir mudu nuslinkome į Bremo paskaitą apie Epikūro moralę. Kurį laiką sustingusi klausiausi... Lukas nori pavakarieniauti su manimi dviese. Tikriausiai tai ir yra laimė. Išskėčiau pirštus ant suolo, pajutau, kaip nevaldoma šypsenėlė iškreipė man lūpas. Nusigręžiau, kad Bertranas jos nepastebėtų. Tai truko tik akimirką. Paskui pamaniau: „Visai natūralu, kad tai

paglostė tavo savimeilę.“ Sudeginti tiltus, užtverti išėjimus, nesileisti įviliojamai į pinkles – aš visada pasižymėjau puikia jaunatviška reakcija.

Kitą dieną nutariau, kad vakarienė su Luku turėtų būti linksma ir be padarinių. Įsivaizdavau, kaip jis įsikarščiavęs iškart puola ir prisipažįsta įsimylėjęs. Jis atėjo šiek tiek pavėlavęs, išsiblaškęs, ir aš troškau tik viena: kad jis parodytų nors kiek susijaudinimo dėl to improvizuoto pasimatymo dviese. Nieko panašaus jis neparodė, ramiai, laisvai kalbėjo apie šį bei tą, aš taip pat atsipalaidavau. Turbūt tai buvo pirmas žmogus, su kuriuo buvo jauku ir visiškai nenuobodu. Paskui jis man pasiūlė nueiti pavakarieniauti ir pašokti ir nusivedė mane į *Sonny's* barą. Ten susitiko bičiulius, tie prisėdo prie mūsų staliuko, ir man toptelėjo, kad esu kvailutė, tikra pasipūtėlė, akimirką pamaniusi, kad jis trokšta pabūti su manimi dviese.

Apžiūrėdama moteris, sėdinčias prie mūsų staliuko, dar pastebėjau, kad aš stokoju elegancijos ir puošnumo. Vienu žodžiu, iš lemtingos merginos, kokia visą dieną įsivaizdavau esanti, artėjant vidurnakčiui teliko sugniuždyta skarmalė, besigėdijanti savo suknelės ir mintyse besišaukianti Bertrano, kuriam ji atrodė graži.

Luko bičiuliai kalbėjosi apie selterį ir teigiamą jo poveikį rytais po išgertuvių. Taigi ten buvo būrys žmonių, geriančių selterį, jiems kūnas rytais būdavo nuostabus žaislas, kurį jie alina besilinksmindami ir kuriuo su džiaugsmu rūpinasi. Gal man reikėjo mesti knygas, pokalbius, pasivaikščiojimus ir pasirinkti malonumų, pinigų, tuštybės ir kitų pagundų pasaulį. Paieškoti progų ir tapti dailiu daiktu. Ar Lukui jie patiko?

Šypsodamas jis atsigręžė į mane, pakvietė šokti. Apkabino, švelniai prispaudė mano galvą sau prie smakro. Mudu šokome. Jaučiau jo kūną šalia savęs.

– Tie žmonės jums atrodo nuobodūs, ar ne? Visos tos moterys be perstojo plepa.

– Niekada nesu buvusi tikrame naktiniame bare, – prisipažinau. – Esu apstulbusi.

Jis nusijuokė.

– Jūs tikra šelmė, Dominyka. Atrodote nepaprastai linksma. Eime dar paplepėti.

Mes išėjome iš *Sonny's* baro. Lukas nusivedė mane į kažkokį barą Marbefo gatvėje, ir mudu ėmėme be pertraukos gerti. Viskis man ne tik patiko, bet, jau supratau, buvo ir vienintelė priemonė, padedanti šiek tiek atsipalaiduoti. Veikiai Lukas pasirodė malonus, žavus ir visiškai nebaisus žmogus. Net pajutau jam nevalingą švelnumą.

Tiesiog savaime mudu prakalbome apie meilę. Jis pareiškė, kad meilė geras dalykas, ne toks reikšmingas, kokiu jį laiko, bet norint būti laimingam reikia būti mylimam ir labai stipriai mylėti patį save. Aš pritariamai linksėjau galvą. Jis man prisipažino, kad yra nepaprastai laimingas, nes be galo myli Fransuazą, kuri jam atsilygina tuo pačiu. Aš jį pasveikinau, patikindama, kad tai manęs nestebina, kad juodu su Fransuaza yra labai, labai geri žmonės. Vis labiau graudinausi.

– Bet, – pridūrė Lukas, – būčiau labai laimingas, jeigu galėčiau užmegzti romaną su jumis.

Aš prapliupau kvailai juoktis. Jaučiau, kad nebesugebu reaguoti.

– O kaipgi Fransuaza? – paklausiau.

– Galbūt Fransuazai aš apie tai papasakosiu. Juk žinote, ji jus labai myli.

– Iš tiesų, – tariau. – Bet, hm, juk apie tokius dalykus nepasakojama...

Jaučiausi įsižeidusi. Nuolatinis šokinėjimas nuo viena prie ki-

ta mane ėmė varginti. Tai, kad Lukas siūlė man savo guolį, pasirodė visiškai suprantama, bet kartu ir nepaprastai menka.

– Tam tikra prasme, – rimtai kalbėjo Lukas, – šis tas jau vyksta. Noriu pasakyti: tarp mudviejų. Dievas mato: šiaip jau nemėgstu mergaičiukių. Bet mudu juk panašūs. Na, noriu pasakyti, kad tai nėra visiškai kvaila ir visiškai banalu. Tai išskirtinis atvejis. Na, pagalvokit.

– Gerai, – sutikau, – aš pagalvosiu.

Tikriausiai atrodžiau apgailėtinai. Lukas pasilenkė prie manęs ir pakštelėjo į skruostą.

– Mano vargše brangute, – tarė jis. – Man jūsų labai gaila. Jeigu jūs turėtumėte nors menkiausią supratimą apie moralę. Bet turite jo ne daugiau už mane. Ir esate miela. Ir labai mylite Fransuazą. Ir su manim jums ne taip nuobodu, kaip su Bertranu. Tai va, štai kokia jūs esate!

Jis prapliupo juoktis. Jaučiausi įsižeidusi. Vėliau aš tikriausiai visada jausdavausi daugiau ar mažiau įskaudinta, kai Lukas pradėdavo, kaip jis sakydavo, apibendrinti situacijas. Tąsyk aš jam netrukdžiau.

– Tai nieko nereiškia, – tarė jis. – Iš tikrųjų šitaip susiklosčius aplinkybėms nėra nieko, kas būtų tikrai reikšminga. Aš jus labai myliu, aš tave labai myliu. Mudviem drauge bus smagu. Tik smagu.

– Nekenčiu jūsų, – pasakiau.

Nutaisiau vaiduoklišką balsą, ir mudu drauge pratrūkome kvatotis. Tas sutarimas, pasiektas per kelias minutes, man pasirodė įtartinas.

– Dabar parvešiu tave namo, – tarė Lukas. – Jau labai vėlu. Arba, jei nori, važiuokim į Bersi krantinę pasigrožėti tekančia saule.

Pasukome į Bersi krantinę. Lukas sustabdė automobilį. Dan-

gus virš Senos, sustingusios tarp kranų tarsi nuliūdęs vaikas tarp savo žaislų, buvo šviesiai pilkšvas. Jis buvo baltas ir kartu pilkas; švito virš negyvų namų, tiltų ir senų gelžgalių pamažu, atkakliai, su ta pačia jėga, kaip ir kiekvieną rytą. Lukas tylėdamas rūkė šalia manęs, sustingusiu profiliu. Aš ištiesiau jam ranką, jis ją paėmė, ir mudu pamažu grįžome į mano nuomojamą būstą. Prie durų jis paleido mano ranką, aš išlipau, mudu nusišypsojome vienas kitam. Aš griuvau ant lovos, pamaniau, kad reikėtų nusirengti, nusiplauti rankas, pakabinti suknelę ant pakabo, bet užmigau.

Ketvirtas skyrius

Pabudau slegiama problemos, kurią reikėjo skubiai spręsti. Juk vis dėlto tai, ką siūlė Lukas, tik žaidimas, viliojantis žaidimas, kuris, beje, drumstė išties gana tvirtą jausmą Bertranui ir kažin ką dar nesuvokiama manyje, kažką neaiškaus, bet aitraus, kad ir kas tai būtų, priešinga laikinumui. Bent jau tam abejotinam laikinumui, kurį man siūlė Lukas. O be to, gal aš nepajusiu tikros aistros, nors ir trumpalaikio ryšio, kurio, trumpai tariant, negalėsiu priimti *a priori*, kaip neišvengiamos būtinybės. Kaip ir kiekvienas žmogus, dalyvaujantis tose pusiau komedijose, galėjau jas pakęsti, bet tik tas, kurias kurdavau pati.

Be to, gerai žinojau, kad tas žaidimas – jeigu tai žaidimas, jeigu gali būti žaidimas dviejų žmonių, kurie tikrai vienas kitam patinka ir kurie gali užpildyti vienas kitu vienatvės tuštumą, nors ir laikiną, – tas žaidimas pavojingas. Nedera kvailai dėtis stipresnei, nei esu. Nuo tos dienos, kai Lukas, kaip sakydavo Fransuaza, „prijaukintų“, visiškai pripažintų ir pririštų mane, negalėčiau be kančios jo palikti. Bertranas gebėjo mane tik mylėti. Taip mąsčiau, jausdama švelnumą Bertranui, bet apie Luką galvojau nesvyruodama. Ne, galų gale, bent jau kol esi jaunas, tame nuolatiniame apgaudinėjime, kuris vadinamas gyvenimu, bevil-

tiškiausiai trokštamas dalykas yra neatsargumas. Aš, beje, niekad nieko nelemdavau. Visada mane kažkas pasirinkdavo. Kodėl dar vieną sykį nepasileidus pasroviui? Lauktų Luko žavesys, kasdienis nuobodulys vakarais. Viskas klostosi savaime, neverta stengtis suprasti...

Apimta būtent tokio palaimingo atsidavimo likimui, nuėjau į paskaitas. Susitikau Bertraną, bičiulius, mes drauge nuėjome papietauti į Kiuža gatvę, ir visa tai, beje, nors kasdieniška, pasirodė neįprasta. Mano tikroji vieta šalia Luko. Miglotai tai pajutau, kai Žanas Žakas, Bertrano bičiulis, ėmė laidyti pašaipias replikas, nes atrodžiau įsisvajojusi.

– Neįtikėtina, Dominyka: tu įsimylėjai! Bertranai, kuo tu pavertei tą išsiblaškiusią merginą? Princese de Klev?

– Nė nenutuokiu, – atšovė Bertranas.

Pažvelgiau į jį. Jis buvo išraudęs ir vengė mano žvilgsnio. Iš tiesų neįtikima: mano bendramintis, draugužis, su kuriuo kartu praleidome metus, staiga virto priešininku. Palinkau prie jo. Norėjau pasakyti: „Bertranai, tau tikrai nėra ko kankintis, labai apgailestauju, man tai nepatinka." Netgi kvailai pridurti: „Galų gale prisimink tas vasaros dienas, žiemos dienas, savo kambarį, visa tai negali būti sugriauta per trejetą savaičių, tai kvaila." Ir norėjau, kad jis šiurkščiai tai patvirtintų, nuramintų mane, susigrąžintų mane. Juk jis mane myli. Bet jis ne vyras. Iš kai kurių vyrų ir iš Luko sklido jėga, kurios nei Bertranas, nei joks iš čia esančių jaunuolių neturėjo. O ir patirtis...

– Palikit ramybėje Dominyką, – kaip visada, griežtai tarė Katrina. – Eime, Dominyka, vyrai – storžieviai. Eime su manim išgerti kavos.

Lauke ji man paaiškino, kad visa tai niekis, kad Bertranas tikrai labai prisirišęs prie manęs ir kad man nereikėtų nerimauti dėl nedidelių jo nuotaikos svyravimų. Aš neprieštaravau. Beje,

būtų geriau, kad bičiulių akivaizdoje Bertranas nebūtų žeminamas. Man buvo įsipykusios jų kalbos, tos berniukų ir mergaičių istorijos, jų tariamos vaikiškos meilės, tragedijos. Vis dėlto negalėjau likti abejinga Bertranui, jo kančiai. Viskas rutuliojosi taip greitai! Vos tik išsiskyriau su Bertranu, jie jau diskutavo apie tai, aptarinėjo ir stūmė mane skubinti įvykius, iš susierzinimo sureikšminti tai, kas gal buvo tik trumpas paklydimas.

– Tu nesupranti, – tariau Katrinai. – Visa tai ne dėl Bertrano.

– Ak! – nusistebėjo ji.

Atsigręžiau į ją ir jos veide išvydau tokį smalsumą, tokį begalinį norą patarti, vampyrišką išraišką, kad pratrūkau juoktis.

– Aš galvoju apie vienuolyną, – pasakiau rimtai.

Katrina iškart, jau be nuostabos, pradėjo kalbą apie gyvenimo malonumus, paukštelius, saulę ir t. t. „Apie visa tai, ką aš paliksiu, ir dėl kokios kvailystės!“ Pritildžiusi balsą ji pašnabždomis kalbėjo ir apie kūniškus malonumus: „Reikia pripažinti... Tai irgi svarbu.“ Trumpai tariant, jeigu aš iš tikrųjų būčiau galvojusi apie vienuolyną, pasakodama apie gyvenimo malonumus, ji būtų dar labiau priartinusi mane prie religijos. Ar gali būti, kad kam nors gyvenimas reiškia tik „tai“? Juk aš, nors ir nuobodžiaudavau, nuobodžiaudavau aistringai. Be to, jos kalbos pasirodė tokios banalios, tinkančios tik pasibjaurėtiniems merginų susibūrimams, kad aš su dideliu džiaugsmu palikau ją ant šaligatvio. „Apsieisime ir be Katrinos, – pamaniau linksmai. – Katrinos ir jos pasiaukojimo.“ Aš kone niūniavau iš palengvėjimo.

Slampinėjau valandą, užėjau į keletą parduotuvių, su visais nesivaržydama šnekučiavausi. Jaučiausi visiškai laisva, labai linksma. Paryžius priklausė man. Nepaisant nieko, Paryžius priklausė laisviems žmonėms, visada tai jaučiau, bet skausmingai, nes man trūko laisvumo. Šį sykį tai buvo mano miestas, mano gražusis auksinis ir nuostabus miestas, miestas, „kokį sunku įsivaizduo-

ti“. Jaučiausi pakylėta kažko, tas kažkas turbūt ir buvo džiaugsmas. Ėjau sparčiu žingsniu. Mane slėgė nekantra, riešuose tvinksintis kraujas; jaučiausi jauna, juokingai jauna. Tokiomis pakvaišusios laimės akimirkomis man atrodė, kad suprantu daug tikresnę tiesą, nei nedidelės varganos tiesos, gimusios iš mano liūdesio.

Įėjau į kino teatrą Eliziejaus laukuose, kur buvo rodomi seni filmai. Kažkoks jaunuolis atsisėdo šalia manęs. Metusi žvilgsnį pamačiau, kad jis malonus, gal kiek per daug šviesių plaukų. Netrukus jis prispaudė savo alkūnę prie maniškės, atsargiai pradėjo tiesti ranką mano kelio link: aš ją sugriebiau, suspaudžiau savąja. Mane suėmė juokas, mokiniškas juokas. Kas tai yra – tos siaubingos mišrios tamsių salių kompanijos, slapti apsikabinimai, gėda? Savo rankoje laikiau karštą nepažįstamo jaunuolio ranką, man tas jaunuolis nieko nereiškė, mane ėmė juokas. Jis ištraukė savo ranką, ji lėtai ėmė slinkti kelio link. Žiūrėjau, kaip jis tai daro, su savotišku smalsumu, baime ir padrąsinimu. Kaip ir jis, bijojau, kad nepabustų mano orumas, ir pasijutau virstanti sena dama, kuri susierzinusi pašoka nuo kėdės. Mano širdis šiek tiek daužėsi: gal iš susijaudinimo, gal dėl filmo? Filmo, kuris, beje, buvo geras. Būtų puiku, jei kokioje nors salėje būtų rodomi menkaverčiai filmai žmonėms, neturintiems draugų. Jaunuolis atsuko į mane klausiamą veidą ir, kadangi filmas buvo švedų gamybos – šviesus ekranas, – pamačiau, kad jis iš tikrųjų gana gražus. „Gana gražus, bet ne mano skonio“, – pamaniau, kai jo veidas atsargiai priartėjo prie mano veido. Trumpai pagalvojau apie žmones, sėdinčius už mūsų, kuriems galėjo pasirodyti, kad... Jis bučiavosi gerai, bet kartu įtempė savo kelį, ištiesė ranką, mėgindamas pasinaudoti kvailu veidmainišku pranašumu, tuo pranašumu, kuriam iki tol nesipriešinau. Atsistojau ir išėjau. Tikriausiai jis nieko nesuprato.

Atsidūriau Eliziejaus laukuose, ant savo lūpų jusdama svetimos burnos skonį, ir nutariau grįžti namo paskaityti naujo romano.

Tai buvo puiki Sartro knyga *Proto amžius*. Su džiaugsmu puoliau prie jos. Esu jauna, man vienas vyriškis patinka, kitas mane myli. Turėjau išnarplioti vieną iš tų kvailų jaunos merginos prieštaravimų, man tai buvo svarbu. Vedęs vyras, dar viena moteris, visai nereikšmingas ketvertuko žaidimas, susipynęs su Paryžiaus pavasariu. Iš viso šito sudariau sausą, be galo ciniš-ką lygtį. Be to, aš nuostabiai jaučiausi. Sutikau su visais neišvengiamais sielvartais, ginčais, malonumais, iš anksto su viskuo pašaipiai susitaikiau.

Skaičiau. Atėjo vakaras. Padėjau knygą, parėmiau galvą ranka, žiūrėjau, kaip violetinis dangus pamažu pilkėja. Staiga pasijutau silpna ir beginklė. Mano gyvenimas bėga, aš nieko neveikiu, tik šaipausi. Nėra nieko, kas priglustų prie mano skruosto, ką norėčiau saugoti, ką glausčiau prie savęs su širdį veriančia begaline meile. Nesu tokia ciniška, kad pavydėčiau Bertranui, bet ganėtinai nuliūdusi, kad pavydėčiau visiems laimingiems įsimylėjėliams, visiems beprotiškiems pasimatymams, bet kokiai vergystei. Atsistojau ir išėjau.

Penktas skyrius

Dvi kitas savaites daugybę kartų susitikau su Luku. O visada ir su jo bičiuliais. Dažniausiai tai būdavo keliautojai – pasakotojai, ir šiaip gana linksmi žmonės. Lukas berdavo žodžius greitai, linksmai, žvelgdavo į mane meiliai, keldamas išsiblaškiusio ir kartu skubančio žmogaus įspūdį, o tai nuolat vertė mane abejoti, ar jis tikrai domisi manimi. Paskui jis parveždavo mane iki durų, išlaipindavo iš automobilio ir, prieš nuvažiuodamas, švelniai pakšteldavo į skruostą. Jis nebekalbėjo apie aistrą, kokią sakėsi man jaučiąs, o aš dėl to jaučiausi nuraminta ir kartu nusivylusi. Pagaliau jis man pranešė, kad poryt grįžta Fransuaza, ir aš supratau, kad tos dvi savaitės prabėgo kaip sapnas ir kad aš per daug iš jų vyliausi.

Vieną rytą mudu nuvažiavome į geležinkelio stotį pasitikti Fransuazos, bet be Bertrano, šis, beje, jau kurį laiką manęs vengė. Sielojausi dėl to, bet naudojausi proga ir gyvenau vienišą palaidūnišką, nerūpestingą gyvenimą, tokį, koks man patiko. Žinojau, kad be manęs Bertranas jaučiasi nelaimingas, ir tai trukdė man visiškai pasijusti savimi.

Fransuaza grįžo švytinti, mus išbučiavo, ėmė aikčioti, kad mes labai prastai atrodome, bet mums pasisekė: buvome pakviesti

praleisti savaitgalį pas Luko seserį – Bertrano motiną. Aš gyniausi, kad nesu pakviesta, kad, beje, esu apsipykusi su Bertranu. Lukas pridūrė, kad sesuo jį erzina. Bet Fransuaza pasirūpino viskuo: Bertranas paprašė, kad jo motina mane pakviestų. „Veikiausiai, – pareiškė juokdamasi Fransuaza, – norėdamas išsklaidyti garsiąją nesantaiką." O Lukui labai praversią bent retkarčiais pajusti šeimos dvasią.

Ji su šypsena žvelgė į mane, o aš, apstulbinta jos gerumo, taip pat jai šypsojausi. Fransuaza buvo papilnėjusi. Ji buvo stamboka, bet iš jos sklido tokia šiluma, patiklumas, kad džiaugiausi, jog tarp manęs ir Luko nieko neįvyko, kad mes, visi trys, galėsime būti laimingi, kaip ir anksčiau. Aš vėl susitiksiu su Bertranu, su kuriuo išties ne taip jau nuobodu ir kuris yra toks kultūringas, toks protingas. Mudu su Luku elgėmės išmintingai. Tačiau automobilyje, sėsdama tarp jo ir Fransuazos, trumpai pažvelgiau į jį kaip į vyrą, kurio išsižadėjau, ir pajutau nedidelę, bet labai nemalonią gėlą.

Vieną gražų vakarą mes išvažiavome iš Paryžiaus ir išvykome pas Bertrano motiną. Žinojau, kad vyras buvo palikęs jai nepaprastai gražų namą kaime, ir mintis kitur praleisti savaitgalį tenkino savotišką mano snobizmą žodžiams, kurių iki tol neturėjau progos pavartoti. Bertranas man paaiškino, kad jo motina labai mielas žmogus. Tai sakant jo veidas įgavo išsiblaškiusią išraišką, būdingą jaunuoliams, pasakojantiems apie savo tėvus ir norintiems pabrėžti, kad jų tikrasis gyvenimas yra kitur. Aš išleidau krūvą pinigų, nusipirkau drobines kelnes, nes Katrinos buvo tikrai man gerokai per plačios. Tas pirkinys patuštino mano kišenę, bet žinojau, kad prireikus Lukas su Fransuaza man padės. Stebėjausi, kad taip lengvai su tuo taikščiausi, bet kaip ir kiekvienas žmogus, linkęs sutarti su savimi,

bent jau smulkmenose, tą lengvabūdiškumą labiau priskyriau subtiliam jų kilnumui, nei savo netaktiškam elgesiui. Beje, sveikiau yra įvertinti geras kitų žmonių savybes, nei pripažinti savo trūkumus.

Lukas su Fransuaza užvažiavo mūsų pasiimti į kavinę Sen Mišelio bulvare. Jis vėl atrodė pavargęs ir šiek tiek nusiminęs. Greitkelyje Lukas ėmė važiuoti labai greitai, netgi pavojingai. Bertraną iš baimės suėmė nevaldomas juokas, prie Bertrano greitai prisidėjau ir aš, o Fransuza, išgirdusi mus kvatojančius, atsigręžė. Ji atrodė suglumusi, kaip labai mielas žmogus, niekad nedrįstantis prieštarauti, nors ir reikėtų ginti savo gyvybę.

– Ko juokiatės?

– Jie jauni, – tarė Lukas. – Dvidešimt metų – tai dar nevaldomo juoko amžius.

Nežinau kodėl, man šie žodžiai nepatiko. Man nepatiko, kad Lukas mane su Bertranu laikė pora, juolab pienburnių pora.

– Tai nevaldomas nervinis juokas, – paaiškinau. – Juk jūs važiuojate greitai, ir mes nesijaučiame saugūs.

– Tu sėsi šalia, – tarė Lukas, – ir aš tave išmokysiu vairuoti.

Pirmą kartą jis mane viešai tujino. Tikriausiai tai vadinama netaktu, pamaniau. Fransuaza akimirką žvilgtelėjo į Luką. Mintis apie netaktą man pasirodė juokinga. Netikėjau iškalbingais netaktais, pagautais žvilgsniais, pritrenkiančiomis nuojautomis. Romanuose mane visada stebindavo vienas sakinys: „Ir staiga ji pajuto, kad jis jai meluoja."

Mes atvažiavome. Lukas netikėtai įsuko į siaurą keliuką, ir aš buvau nusviesta prie Bertrano. Jis prisispaudė mane prie savęs tvirtai, švelniai, ir aš labai sutrikau. Jokiu būdu nenorėjau, kad Lukas mus taip pamatytų. Man tai pasirodė šiurkštu ir, beje, labai kvaila, nesubtilu.

– Jūs atrodote kaip paukščiukas, – tarė Fransuaza.

Ji atsigręžė ir žvelgė į mus. Jos žvilgsnis buvo tikrai geranoriškas, labai supratingas. Ji nepanėšėjo į tas sąmokslininkes globėjiškas damas šalia jaunuolių porų. Atrodė, ji tik patvirtino, jog man labai gera Bertrano glėbyje ir kad aš graudžiai atrodau. Man patiko graudžiai atrodyti, tai dažnai leisdavo nemąstyti, negalvoti, neatsakinėti į klausimus.

– Senas paukštis, – pataisiau. – Jaučiuosi sena.

– Aš irgi, – tarė Fransuaza. – Bet tai suprantama.

Lukas pasisuko į ją šypteldamas. Staiga pamaniau: „Jie patinka vienas kitam ir, aišku, dar tebemiega kartu. Lukas miega šalia jos, guli prie jos, ją myli. Ar jis irgi galvoja, kad Bertranas naudojasi mano kūnu? Ar tai įsivaizduoja? Ar, kaip ir aš, manęs nors kiek pavyduliauja?“

– Na, štai mes ir namie, – tarė Bertranas. – Stovi dar vienas automobilis, bijau, kad mano motina neturėtų kokių nors įprastinių svečių.

– Tada mes pasuksime atgal, – leptelėjo Lukas. – Brangiosios sesutės svečiai man kelia siaubą. Netoliese žinau puikią užeigą.

– Žinot, – nukirto Fransuaza, – pakaks tų nevykusių sąmojų. Šie namai – žavūs, ir Dominyka jų nepažįsta. Eime, Dominyka.

Ji paėmė mane už rankos ir nusivedė gana dailaus namo, supamo vejos, link. Sekiau paskui ją galvodama, kad vos labai šlykščiai nepasielgiau, apgaudinėdama ją su jos vyru, kurį, beje, aš labai myliu, kad verčiau padaryčiau bet ką, kad tik neįskaudinčiau jos. Ji, aišku, šito nežinojo.

– Štai pagaliau ir jūs, – pasigirdo spigus balsas.

Bertrano motina išdygo iš už pinučių. Niekada nebuvau jos mačiusi. Ji metė į mane vieną iš tų tiriamų žvilgsnių, kokiais geba žiūrėti tik jaunuolių motinos į merginas, su kuriomis jie jas supažindina. Pirmiausia pastebėjau, kad ji šviesiaplaukė ir skar-

džiabalsė. Ji tučtuojau ėmė sukinėtis aplink mus čiauškėdama; veikiai pasijutau pavargusi. Lukas žiūrėjo į ją kaip į didžiulę nelaimę. Bertranas atrodė šiek tiek sutrikęs, todėl panūdau elgtis su juo maloniai. Pagaliau su palengvėjimu atsidūriau savo kambaryje. Lova buvo labai aukšta, paklodės šiurkščios kaip mano vaikystėje. Pravėriau langą virš žalių šlamančių medžių, ir į kambarį ūmai įsiveržė drėgnos žemės, žolės kvapas.

– Čia tau patinka? – paklausė Bertranas.

Jis atrodė sumišęs ir kartu patenkintas. Pamaniau, kad jam šis savaitgalis pas motiną su manimi tikriausiai yra labai svarbus ir keistas. Nusišypsojau jam:

– Namai labai gražūs. O tavo motinos aš nepažįstu, bet ji atrodo miela.

– Vienu žodžiu, tau patinka. Beje, mano kambarys šalia.

Jis nusijuokė sąmokslininko juoku, aš taip pat. Man labai patiko svetimi namai, vonios kambariai baltomis ir juodomis grindų plytelėmis, didžiuliai langai, valdingi jaunuoliai. Jis priglaudė mane prie savęs, švelniai pabučiavo į lūpas. Aš žinojau, kaip jis kvėpuoja, kaip bučiuojasi. Nepapasakojau jam apie jaunuolį iš kino teatro. Jis būtų dar ką siaubinga pamanęs. Dabar ir aš apie tai siaubingai maniau. Dabar man atrodė šiek tiek gėdingas, kartu komiškas ir dviprasmiškas tas prisiminimas, kaip ir kiekvienas nemalonus įvykis. Tą popietę buvau kažkokia keistai laisva; dabar buvau kitokia.

– Eime vakarienės, – pasiūliau Bertranui, kuris šiek tiek išplėstomis akimis ir vėl pasilenkė manęs pabučiuoti. Man patiko, kai jis manęs geisdavo. O aš, priešingai, savęs nemylėjau.

Man atrodė, kad tas jaunos laukinukės ir mažos šaltos mergytės (*mano širdis juoda, o dantukai balti*) stilius tinka tik seniams.

Vakarienė buvo mirtinai nuobodi. Iš tikrųjų buvo atvažiavę Bertrano motinos bičiuliai: plepi ir viską išmananti pora. Deser-

to metu vyras, vardu Rišaras, vadovaujantis nežinia kokiai valdybai, negalėjo susilaikyti neužtraukęs klasikinio priedainio:

– O jūs, panele, gal esate viena iš tų nelaimingų egzistencialisčių? Tiesą sakant, brangioji Marta, – dabar jis kreipėsi į Bertrano motiną, – šie nusivylę jaunuoliai mane pralenkė. Jų metų, po paraliais, mes mylėjome gyvenimą! Mano laikais mes linksmindavomės, kartais ir paūždavome, bet tikrai smagiai.

Jo žmona ir Bertrano motina pritariamai juokėsi. Lukas žiovavo. Bertranas ruošėsi kalbai, bet ji nebuvo išklausyta. Kaip visada, Fransuaza akivaizdžiai geranoriškai mėgino suprasti, kodėl tie žmonės tokie nuobodūs. O man tai buvo ne pirmas kartas, kai išraudę, įkaušę ponai kramsnodami imdavo laidyti savo puikų ir sveiką humorą su vis didesniu malonumu, nes nežinojo žodžio „egzistencializmas" prasmės. Aš tylėjau.

– Mielas Rišarai, – kreipėsi Lukas, – bijau, kad tik jūsų, noriu pasakyti: mūsų amžiaus ūžaujama. Šie jaunuoliai mylisi: tai irgi šis tas. Norint gerai paūžti, reikia turėti sekretorę, kabinetą.

Linksmuolis neatsikirto. Kita vakarienės dalis visiems, tik ne man su Luku, praėjo be triukšmo, ramiai besišnekučiuojant; Lukas buvo vienintelis, kuris nuobodžiavo taip siaubingai kaip ir aš, tad pamaniau: ar tai ne pirmasis mudviejų suartėjimas – tas nenusakomas nepakantumas nuoboduliui.

Lauke buvo šilta, ir po vakarienės mes išėjome į terasą. Bertranas nuėjo atsinešti viskio. Lukas pusbalsiu patarė man per daug jo negerti.

– Bet juk aš puikiai laikausi, – atkirtau įsižeidusi.

– Aš dar pradėsiu pavyduliauti, – tarė jis. – Norėčiau, kad tu išgėrusi taukštum kvailystes tik su manim.

– O ką turėčiau veikti visą kitą laiką?

– Nutaisyti liūdną veidą, kaip per vakarienę.

– O jūsų, – paklausiau, – gal manote, kad jūsų veidas atrodė linksmas?.. Turbūt, nepaisant jūsų pasisakymų, jūs nepriklausote tai puikiajai kartai?

Jis prapliupo juoktis.

– Eime su manim pasivaikščioti po sodą.

– Tamsoje? O kaip Bertranas ir kiti...

Netekau nuovokos.

– Jie mums užtektinai įkyrėjo. Na, eime.

Jis paėmė mane už rankos, atsigręžė į kitus. Bertranas dar nebuvo atnešęs viskio. Man dingojosi, kad grįžęs jis ims mūsų ieškoti, susiras po medžiu, galbūt nužudys Luką kaip operoje *Pelėjas ir Melisandra**.

– Pagrobiu šią merginą sentimentaliam pasivaikščiojimui! – šūktelėjo jis, nesikreipdamas į nieką.

Aš neatsigręžiau, bet išgirdau Fransuazos juoką. Lukas tempėsi mane į alėją, kuri, iš pradžių atrodžiusi šviesi nuo smėlio, vis labiau niro į tamsą. Staiga labai išsigandau. Panorau būti pas savo tėvus, ant Jono upės kranto.

– Man baugu, – prisipažinau Lukui.

Jis nenusijuokė, tik paėmė mane už rankos. Norėjau, kad jis visada būtų toks: tylus, surimtėjęs, globėjiškas ir švelnus. Kad nepaliktų manęs, pasakytų, kad myli mane, brangina, kad priglaustų. Jis sustojo, apkabino mane. Užsimerkusi prigludau prie jo švarko. Ir visas šis laikas tebuvo ilgas bėgimas link šios akimirkos ir tų rankų, kurios pakėlė mano veidą, ir tų karštų, švelnių, taip gerai man tinkančių lūpų. Jis pirštais suėmė mano veidą ir, mums bučiuojantis, stipriai juos spaudė. Apsivijau rankomis jo kaklą. Bijojau savęs, jo, viso to, kas nebuvo ši akimirka.

* Claude'o Debussy (1862–1918) opera, pastatyta 1902 m. pagal Maurice'o Maeterlincko (1862–1949) dramą.

Aš iš karto nepaprastai pamilau jo lūpas. Jis neištarė nė žodžio, tik bučiavo mane, retkarčiais atlošdamas galvą įkvėpti oro. Tada prietemoje regėjau jo veidą virš savojo, nerūpestingą ir kartu sustingusį tarsi kaukė. Paskui jis vėl labai pamažu grįždavo prie manęs. Veikiai nebegalėjau įžiūrėti jo veido ir užmerkiau akis, užlieta karščio, plūstančio į smilkinius, akių vokus, gerklę. Manyje atsirado kažkas, ko aš nepažinojau, tas kažkas, ištroškęs meilės, neskubėjo, o buvo laimingas ir lėtas, ir grėsmingas.

Lukas atsiplėšė nuo manęs, ir aš vos nepargriuvau. Jis paėmė mane už rankos, ir tylėdami mudu apsukome ratą aplink sodą. Man rodės, kad nieko daugiau ir nenoriu: tik bučiuotis su juo iki aušros. Bertranas ilgai nebučiuodavo: jo manymu, geismui bučiniai greitai pasidaro nebereikalingi, jie tik tarpsnis, vedantis į pasitenkinimą, o ne kažkas nesenkama, amžina, kaip man leido suprasti Lukas.

– Tavo sodas nuostabus, – tarė Lukas savo seseriai šypsodamas. – Gaila, jau šiek tiek per vėlu.

– Niekada ne per vėlu, – sausai burbtelėjo Bertranas.

Jis įdėmiai žvelgė į mane. Aš nusukau akis. Norėjau būti viena, savo kambario tamsoje, kad galėčiau prisiminti ir suprasti tas kelias akimirkas parke. Ir visą tą laiką, kol suksis pokalbis, palikti juos nuošalyje, tarsi manęs iš viso nebūtų, paskui su tais prisiminimais užkopti į savo kambarį. Gulėdama ant lovos atmerktomis akimis vėl viską perkratyti, kad juos nuvyčiau arba išauginčiau iki kažin ko labai svarbaus. Tą vakarą užsirakinau duris, bet Bertranas į jas nepasibeldė.

Šeštas skyrius

Laikas slinko pamažu. Pabudimas buvo nepaprastai malonus, labai švelnus, kaip vienas iš mano vaikystės pabudimų. Bet manęs laukė ne viena iš tų saulėtų ir vienišų dienų, kurias leisdavau skaitydama: ši „kitokia“. Kitokia – taigi tokia diena, kai aš turėjau atlikti vaidmenį; vaidmenį, už kurį buvau atsakinga. Ta atsakomybė, ta veikla, išsyk griebė mane už gerklės, ir aš vėl įsikniaubiau į pagalvę, jusdama tiesiog fizinį skausmą. Paskui prisiminiau praeitą vakarą, Luko bučinius, ir kažkas manyje švelniai nutrūko.

Vonios kambarys nuostabus. Įlindusi į vandenį, ėmiau linksmai niūniuoti „O dabar reikia, reikia priimti sprendimą, sprendimą“ pagal džiazo melodiją. Kažkas stipriai pabeldė į pertvarą.

– Gal galėtumėt nedrumsti padorių žmonių miego?

Tai buvo linksmas balsas – Luko balsas. Jeigu būčiau gimusi dešimčia metų anksčiau, anksčiau už Fransuazą, mes būtume galėję gyventi kartu, ir jis juokdamasis būtų draudęs dainuoti rytais, ir mudu būtume kartu miegoję, ir būtume galėję būti laimingi labai ilgai, o dabar atsidūrėme aklavietėje. Juk tai tikrai aklavietė, ir galbūt mudu jos išvengėme, būtent apsimesdami abejingi. Reikėjo bėgti nuo jo, išvažiuoti: aš išėjau iš vonios. Bet

norėdama susirasti apsisiausti pūkuotą chalatą, atsiduodantį senomis kaimiškomis spintomis, galvojau, kad sveikas protas liepia leisti viskam rutuliotis savaime, kad reikia viską ne išsamiai narstyti, o laikytis ramiai, narsiai: taip murkdama elgiausi nesąžiningai.

Ėmiau matuotis drobines kelnes, kurias buvau nusipirkusi, ir pažvelgiau į veidrodį. Pati sau nepatikau: susivėlusi, veidukas smailus, išvaizda miela. Man būtų patikęs taisyklingas veidas su kasomis, niūrus žvilgsnis kaip merginų, kurioms skirta kankinti vyrus, griežtas ir kartu geidulingas veidas. Gal atlošusi galvą ir būčiau atrodžiusi geidulinga, bet kokia moteris tokioje padėtyje būtų atrodžiusi kitaip? O be to, tos kelnės atrodo juokingai, jos man per plačios: niekaip nedrįsiu nulipti žemyn šitaip atrodydama. Man jau gerai pažįstamas šis beviltiškumo jausmas; kai pati sau nepatikdavau ir, nusprendusi kur nors eiti, visą dieną būdavau nepakenčiama.

Bet įėjo Fransuaza ir akimirksniu viską išsprendė.

– Mieloji Dominyka, kaip žaviai jūs atrodote! Atrodote dar jaunesnė ir guvesnė. Man jūs – gyvas priekaištas.

Ji prisėdo ant mano lovos ir ėmė apžiūrinėti save veidrodyje.

– Kodėl – priekaištas?

Ji atsakė, nežiūrėdama į mane:

– Aš valgau per daug pyragaičių, nes juos mėgstu. O be to, ir tos raukšlės.

Akių kampučiuose ryškėjo gana gilios raukšlės. Paliečiau jas smiliumi.

– Man jos atrodo nuostabios, – tariau švelniai. – Visos naktys, visos šalys, dėl kurių įsirėžė šios dvi vos įžiūrimos linijos... Jos jus puošia. Ir pagyvina. O be to, nežinau, bet man jos atrodo gražios, išraiškingos, jaudinančios. Glotnūs veidai man kelia siaubą.

Ji nusikvatojo:

– Norėdama mane nuraminti, jūs išprovokuotumėt grožio kabinetų griūtį. Jūs miela, Dominyka. Nepaprastai miela.

Man pasidarė gėda.

– Nesu tokia jau miela.

– Aš jus įžeidžiau? Jauni žmonės nenori būti mieli. Bet jūs niekada nepasakote ko nors nemalonaus, neteisingo. Ir labai mylite žmones. Tad man jūs atrodote nuostabi.

– Tokia nesu.

Labai seniai kalbėjau apie save. Tačiau tokiu sportu dažnai užsiimdavau iki septyniolikos metų. Bet pasijutau pavargusi. Iš tikrųjų aš galėčiau domėtis savimi, mylėti save tik tada, jei mane mylėtų Lukas, jei Lukas domėtųsi manimi. Kokia kvaila mintis.

– Aš perdedu, – pasakiau garsiai.

– Ir esate neįtikėtinai išsiblaškiusi, – tarė Fransuaza.

– Todėl, kad nieko nemyliu, – atšoviau aš.

Ji pažvelgė į mane. Kokia pagunda man kilo? Pasakyti jai: „Fransuaza, aš galiu pamilti Luką, bet aš ir jus labai myliu, pasiimkite jį, išsivežkite."

– O su Bertranu tikrai viskas baigta?

Gūžtelėjau pečiais:

– Aš su juo nebesusitikinėju. Noriu pasakyti: jis man neberūpi.

– Galbūt reikėtų jam tai pasakyti?

Aš tylėjau. Ką pasakyti Bertranui? „Nebenoriu tavęs matyti"? Bet aš noriu jį matyti. Aš jį labai myliu. Fransuaza nusišypsojo:

– Suprantu. Viskas ne taip paprasta. Eikim pusryčiauti. Komarteno gatvėje mačiau megztuką – prie šių kelnių nuostabiai derėtų. Nueikim kartu jo pasižiūrėti ir...

Lipdamos laiptais žemyn mes linksmai šnekučiavomės apie apdarus. Panašios temos manęs nežavėjo, bet man patiko plepėti štai taip, apie nieką, klysti, kad ji pasipiktintų, juoktis. Apačioje Lukas su Bertranu pusryčiavo. Jie kalbėjosi apie maudynes.

– Juk mes galėtume nuvažiuoti išsimaudyti? – tarė Bertranas.

Tikriausiai jis manė, kad ryto saulėje atrodys geriau už Luką. Bet gal apie tai nė nepagalvojo?

– Puiki mintis. Kartu aš pamokysiu Dominyką vairuoti.

– Nekvailiokit, nekvailiokit, – įsiterpė į kambarį įėjusi, prašmatniu chalatu vilkinti Bertrano motina. – Ar gerai miegojote? O kaip tu, mažuti?

Bertranas atrodė sutrikęs. Jam labiau patiko atrodyti oriai. Man patiko, kai jis būdavo linksmas. Mes norime, kad įskaudinti žmonės būtų linksmi. Tai mažiau trikdo.

Lukas atsistojo. Jis akivaizdžiai negalėjo pakęsti sesers. Tai man kėlė juoką. Aš taip pat kartais jausdavau fizinę neapykantą, kurią būdavau priversta slėpti. Lukas turėjo šį tą vaikiška.

– Einu į viršų pasiimti trumpikių.

Keldami sumaištį, visi pradėjo ieškoti savo daiktų. Pagaliau buvome pasiruošę. Bertranas su mama išvažiavo draugų automobiliu, o mes likome trise.

– Vairuok, – paliepė Lukas.

Apie vairavimą turėjau šiokį tokį supratimą, ir man sekėsi visai neblogai. Lukas sėdėjo šalia manęs, o ant galinės sėdynės čiauškėjo pavojaus nesuvokianti Fransuaza. Aš ir vėl pajutau ilgesį to, kas galėjo įvykti: ilgų kelionių su Luku, sėdinčiu šalia, žibintų apšviesto kelio, nakties, savęs, atsirėmusios į Luko petį, Luko prie vairo – tokio pasitikinčio, tokio greito. Saulėtekių kaime, prieblandos virš jūros...

– Žinote, aš dar nesu mačiusi jūros...

Sukėliau pasipiktinimų audrą.

– Aš tau ją parodysiu, – sušnibždėjo Lukas.

Ir, pasisukęs į mane, nusišypsojo. Tai buvo tarsi pažadas. Fransuaza jo žodžių neišgirdo, ji kalbėjo toliau:

– Lukai, kai kitą kartą važiuosime, reikės ją pasiimti drauge. Kaip Dievą myliu, ji aiktels: „Kiek vandens, kiek vandens!“

– Tikriausiai visų pirma išsimaudyčiau, – tariau. – O tada jau imčiau aikčioti.

– Žinote, ten tikrai nepaprastai gražu, – tarė Fransuaza. – Gelsvi paplūdimiai su raudonomis uolomis, ir tas užliejantis mėlynas vanduo...

– Dievinu tavo apibūdinimus, – tarė juokdamasis Lukas, – geltona, mėlyna, raudona. Kaip mokinukė. Aišku, pradinių klasių mokinukė, – pridūrė jis, atsigręžęs į mane, tarsi atsiprašydamas. – Būna ir senų mokinukių, labai, labai išsilavinusių. Dominyka, gal galėtumėte pasukti į kairę...

Kodėl gi ne? Mes sustojome ant pievelės. Jos viduryje telkšojo didžiulis tvenkinys, pilnas žydro vandens, nuo kurio man išsyk darėsi šalta.

Netrukus mes stovėjome ant kranto su maudymosi kostiumėliais. Susidūriau su Luku, išeinančiu iš persirengimo kabinos, jis atrodė suirzęs. Paklausiau, kodėl, o jis tik droviai šyptelėjo:

– Man atrodo, kad esu negražus.

Jis, beje, toks ir buvo. Aukštas ir liesas, šiek tiek pakumpęs ir menkai įdegęs. O, droviai prisidengęs rankšluosčiu, atrodė dar nelaimingesnis, tarsi „bjaurusis ančiukas“, aš net susigraudinau.

– Na jau, na, – šūktelėjau linksmai, – ne toks jau jūs ir bjaurus!

Jis iš padilbų pažvelgė į mane kone pasipiktinęs ir nusikvatojo.

– Pradedi su manim nepagarbiai elgtis!

Tai pasakęs, puolė bėgti ir šoko į vandenį. Tučtuojau išlindo, šaukdamasis pagalbos, o Fransuaza atėjo ir atsisėdo ant tvenkinio krašto. Su maudymosi kostiumėliu ji atrodė gražiau, nei apsirengusi, tarsi skulptūra iš Luvro.

– Baisiai šalta! – šaukė Lukas, iškišęs galvą iš vandens. – Tik pamišėliai gali maudytis gegužės mėnesį.

– Balandį maudytis dar per anksti. Viskam savo laikas, – pamokomai pasakė Bertrano mama.

Ir, vos tik įmerkusi koją į vandenį, nuėjo apsirengti. Žiūrėjau į tą linksmą čiauškantį dar neįdegusių žmonių būrelį, susispietusį aplink tvenkinį, ir pajutau, kaip mane suėmė kvailas juokas, o kartu sukirbėjo amžinas klausimėlis: „Ką aš čia veikiu?“

– Ar maudysies? – paklausė Bertranas.

Jis stypsojo prieš mane ant vienos kojos, ir aš pritariamai pažvelgiau į jį. Žinojau, kad kiekvieną rytą jis kilnoja svarmenis: vieną savaitgalį mudu praleidome drauge ir, mano snūduriavimą palaikęs giliu miegu, auštant jis prie lango atliko keletą įvairių pratimų, pratimų, kurie iškart prajuokino mane iki ašarų, bet, kurie, regis, jam pavyko. Jis atrodė toks sveikutis ir švarutis.

– Mums pasisekė, kad mūsų oda matinė, – tarė jis. – Pažvelk į kitus.

– Lendam į vandenį, – paraginau aš. Bijojau jo irzlokų svarstymų apie savo motiną, kuri jį nervino.

Su didžiausiu pasibjaurėjimu įlindau į vandenį, apiplaukiau aplink tvenkinį garbės ratą ir drebėdama išlipau. Fransuaza ištrynė mane rankšluosčiu. Pamaniau: kažin kodėl ji neturi vaikų, ji tiesiog sukurta motinystei – platūs klubai, tvirtas kūnas, švelni. Kaip gaila.

Septintas skyrius

Praėjus porai dienų po to savaitgalio, šeštą valandą turėjau pasimatyti su Luku. Man atrodė, kad nuo šiol tarp mūsų iškilo kažkokia siena, kuri stos skersai kelio kiekvienai naujai kvailystei. Kaip kokia XVII amžiaus mergina, buvau pasiruošusi reikalauti jo atsiprašymo už bučinį.

Pasimatymas įvyko bare Voltero krantinėje. Mano nuostabai, Lukas jau buvo ten. Atrodė prastai, pavargęs. Prisėdau šalia, ir jis užsakė dvi viskio. Tada paklausė, kaip laikosi Bertranas.

– Gerai.

– Išgyvena?

Jis klausinėjo ne pašaipiai, o ramiai.

– Dėl ko turėtų išgyventi? – kvailai paklausiau.

– Juk jis ne mulkis.

– Nesuprantu, kodėl jūs manęs klausinėjate apie Bertraną. Tai... na...

– Neturi reikšmės?

Šįkart jo balsas nuskambėjo ironiškai. Aš nenustygau:

– Tai nėra nereikšminga, bet galų gale nėra ir pernelyg svarbu. Jei norite kalbėti apie ką nors rimtesnio, verčiau pasikalbėkime apie Fransuazą.

Jis nusijuokė.

– Žinai, keista, bet tokiose situacijose, na... tiesiog kito asmens partneris jums atrodo didesnė kliūtis nei jūsiškis. Žiauru taip sakyti, bet kai pažįsti žmogų, žinai, kaip jis kenčia, o tai tau atrodo visai priimtina... Na, gal ne priimtina, bet suprantama, tada ne taip žiauru.

– Nelabai išmanau, kaip kenčia Bertranas...

– Neturėjai tam laiko. Aš vedęs jau dešimt metų. Tad esu matęs kenčiančią Fransuazą. Labai nemalonu.

Kurį laiką tylėjome. Tikriausiai abu galvojome apie kenčiančią Fransuazą. Aš įsivaizdavau Fransuazą, nusigręžusią į sieną.

– Kvaila, – pagaliau prabilo Lukas. – Bet, supranti, viskas paprasčiau, nei įsivaizdavau.

Jis gurkštelėjo viskio ir, atlošęs galvą, nurijo. Jaučiausi kaip kine. Mėginau galvoti, kad šiuo metu negaliu nieko pakeisti, bet mane buvo užvaldęs visiško nerealumo jausmas. Lukas sėdi čia, jis sprendžia, viskas klostosi puikiai.

Jis truputį palinko pirmyn, rankomis spausdamas tuščią taurę, ritmišku judesiu ją sukinėdamas. Jis kalbėjo, nežiūrėdamas į mane.

– Aš, aišku, turėjau romanų. Fransuaza dažniausiai apie juos nežinodavo. Išskyrus keletą nesėkmingų atvejų. Tai niekada nebuvo labai rimta.

Jis atsilošė, atrodė suirzęs:

– Beje, ir su tavim, tai nėra labai rimta. Nėra nieko rimta. Nėra moters, kuri prilygtų Fransuazai.

Nežinau kodėl, bet klausiausi jo nesijaudindama. Man atrodė, kad sėdžiu filosofijos paskaitoje, neturinčioje nieko bendra su manimi.

– Bet tai visai kas kita. Iš pradžių aš tavęs geidžiau... Kaip toks vyras kaip aš gali norėti švelnios, užsispyrusios ir įnoringos

mergaičiukės? Beje, aš tau tai jau sakiau. Norėjau tave prisijaukinti, permiegoti su tavimi. Nemaniau...

Staiga jis atsigręžė į mane, suėmė mano rankas, prabilo švelniai. Mačiau jo veidą visai šalia, įžiūrėjau kiekvieną liniją, pagaliau buvau apdovanota nuoširdžiu dėmesiu, susijaudinusi, pagaliau, išsilaisvinusi nuo pačios savęs, klausiausi jo žodžių. Vidinis balsas tylėjo.

– Nemaniau, kad galėčiau tave gerbti. Aš tave labai gerbiu. Dominyka, labai tave myliu. Niekad nemylėsiu tavęs „iš tikrųjų", kaip sako vaikai, bet mudu – aš ir tu – esame panašūs. Aš noriu ne tik permiegoti su tavim, noriu su tavim gyventi, su tavim atostogauti. Mes būtume labai laimingi, labai švelnūs, su manim tu turėtum jūrą, pinigus, pajustum, kas yra laisvė. Mes mažiau nuobodžiautume, tai va.

– Ir aš labai to norėčiau, – pasakiau.

– Paskui aš sugrįžčiau pas Fransuazą. Kuo tu rizikuoji? Bijai prisirišti prie manęs, paskui kentėti? Na ir kas? Juk tai geriau nei nuobodžiauti. Juk tau labiau patinka būti laimingai ar nelaimingai, nei neturėti nieko, ar ne?

– Tikrai, – sutikau.

– Kuo tu rizikuoji? – pakartojo Lukas, tarsi norėdamas tuo įsitikinti.

– O be to, kentėti, kentėti, ne, nereikia nieko perdėti, – įsiterpiau aš. – Mano širdis nėra tokia jautri.

– Gerai, – tarė Lukas. – Pažiūrėsim, pamąstysim. Pasikalbėkime apie ką nors kita. Gal dar išgersi?

Išgėrėme už mus. Aiškiausiai mačiau, kad mudu tikriausiai kartu važiuosime automobiliu, kaip buvau įsivaizdavusi, ir nemaniau, kad tai neįmanoma. O be to, man tikrai pavyktų neprisirišti prie jo žinant, kad kelio atgal nėra. Nesu tokia kvaiša.

Mes išėjome pasivaikščioti krantinėmis. Lukas juokėsi, kal-

bėjo su manim. Aš irgi juokiausi, manydama, kad su juo tikriausiai visada reikia juoktis, ir buvau tam pasiruošusi. „Juokas – meilės palydovas“, – sakydavo Alenas. Bet tai buvo ne meilė, o tik artumas. Be to, pagaliau galėjau didžiuotis: Lukas galvoja apie mane, jis mane gerbia, manęs geidžia; galėjau pasijusti išskirtinė, gerbiama, geidžiama. Mažasis mano sąžinės sargybinis, kuris vos tik pagalvojus apie save sugrąžindavo mane į varganą tikrovę, gal buvo kiek per griežtas, per daug pesimistiškas.

Išsiskyrusi su Luku, užėjau į barą ir išgėriau dar vieną viskio, sumokėjau visus keturis šimtus frankų, už kuriuos turėjau pavakarieniauti. Po dešimties minučių pasijutau nuostabiai: jaučiausi švelni, gera, linksma. Norėjau susitikti su kokiu nors žmogumi, kuris mane išklausytų, kuriam galėčiau paaiškinti visus sudėtingus, švelnius ir aštrius dalykus, kuriuos išmaniau apie gyvenimą. Būčiau galėjusi kalbėti ištisas valandas. Padavėjas buvo mielas, bet abejingas. Tad aš atsidūriau kavinėje Sen Žako gatvėje. Ten sutikau Bertraną. Jis sėdėjo vienas, prieš jį buvo kelios tuščios lėkštutės. Prisėdau šalia ir jis, regis, apsidžiaugė mane pamatęs.

– Aš kaip tik galvojau apie tave. *Kentukyje* pasirodė naujas orkestras, grojantis bopą. Gal nueitume? Šimtą metų nesame šokę.

– Neturiu nė skatiko, – gailiai išlemenau.

– Aną kartą mama man davė dešimt tūkstančių frankų. Išlenkime dar keletą taurelių ir eime.

– Bet dar tik aštuonios valandos, – tariau. – Barą atidaro dešimtą.

– Tada dar išgerkime, – linksmai pasiūlė Bertranas.

Apsidžiaugiau. Man labai patiko su Bertranu šokti greitu bopo žingsneliu. Muzikos automatas grojo džiazo melodiją, kurią išgirdus mano kojos pačios ėmė šokti. Kai Bertranas sumokėjo

už gėrimus, supratau, kad jis tikriausiai nemenkai įkaušęs. Buvo nepaprastai linksmas. Beje, jis mano geriausias draugas, mano brolis, aš jį labai myliu.

Iki dešimtos valandos mudu perėjome penkis ar šešis barus. Pabaigoje buvome visiškai apsvaigę. Beprotiškai linksmi, bet nesentimentalūs. Mudviem įžengus į *Kentukį*, ėmė groti orkestras, buvo beveik visai tuščia, šokių aikštelėje buvome vieni, beveik vieni. Priešingai mano spėlionėms, mudu šokome puikiai, buvome labai atsipalaidavę. Labiau už viską man patiko muzika, tas polėkis, kurį pajusdavau ją išgirdusi, malonumas jausti ją visu savo kūnu.

Mudu prisėsdavome tik išgerti.

– Muzika, – paslaptingai sušnibždėjau Bertranui, – džiazo muzika – tai išsivadavimas, nerūpestingumas.

Staiga jis atsilošė:

– Tikrai. Labai, tiesiog nepaprastai įdomu. Taikliai pasakyta. Šaunuolė, Dominyka!

– Nejaugi? – suabejojau.

– *Kentukyje* viskis bjaurus. Bet muzika gera. Muzika tikrai išvaduoja. O iš ko išvaduoja?

– Nežinau. Klausyk, trimitas ne tik išvaduoja, jis tiesiog būtinas. Dabar jis turi groti iki paskutinės natos, jauti? Būtinas. Juk žinai, čia kaip ir meilė, fizinė meilė; ateina akimirka, kai reikia... Kai nebegali būti kitaip.

– Nuostabu. Labai, labai įdomu. Pašoksim?

Naktį mudu praleidome girtaudami ir pliaukšdami niekus. Vėliau ėmė suktis veidai, kojos, Bertrano rankos, jos stūmė mane tolyn nuo savęs, ir muzika, ji vėl sviedė mane į jo glėbį, ir tas neįtikimas karštis ir tie neįtikimai judrūs mūsų kūnai...

– Uždaro barą, – tarė Bertranas, – jau keturios.

– Mano būstas irgi uždarytas, – pridūriau.

– Nesvarbu, – tarė jis.

Iš tikrųjų niekas nesvarbu. Mudu nuėjome pas jį, sugriuvome į lovą ir atrodė savaime suprantama, kad tą naktį, kaip ir visą žiemą, vėl jaučiau ant savęs Bertrano kūną ir kad mudviem gera kartu.

Aštuntas skyrius

Gulėjau šalia jo rytą, o jis miegojo, savo klubu liesdamas mano klubą. Tikriausiai buvo dar anksti; nebegalėjau užmigti ir galvojau, kad aš, kaip ir jis, nugrimzdęs į savo sapnus, esu ne čia – kitur. Tarsi mano tikrasis „aš“ būtų buvęs labai toli, toli už priemiesčio namų, medžių, laukų, vaikystės, sustingęs alėjos gale. Tarsi ši mergina, palinkusi virš miegančiojo, būtų tik blyškus atspindys to ramaus, nepermaldaujamo manojo „aš“, nuo kurio, beje, jau nutolau, norėdama išgyventi. Tarsi vietoj amžinojo savojo „aš“ būčiau pasirinkusi savo gyvenimą, palikdama tą statulą alėjos gale, prietemoje, ant savo pečių tarsi paukštis laikančią visus įmanomus ir atmestus gyvenimus.

Aš pasirąžiau ir apsirengiau... Bertranas pabudo, klausinėjo manęs, žiovavo, ranka perbraukė sau skruostus, smakrą, pasiguodė dėl barzdos. Pasiūliau vakare susitikti ir grįžau namo padirbėti. Be reikalo. Buvo baisiai karšta, tikriausiai artėjo vidudienis. Buvau susitarusi papietauti su Luku ir Fransuaza: nebuvo prasmės valandą pulti prie darbo. Išėjau nusipirkti cigarečių, grįžau, užtraukiau vieną, ir staiga, jau užsidegusi ją, supratau, kad nejutau nė vieno šio ryto judesio. Kad per tas visas valandas nieko neįvyko, aš tik instinktyviai kartojau tai, ką buvau įpratu-

si. Nieko, nė vienos akimirkos. O ar galėjo būti kitaip? Aš su nepasitikėjimu žiūrėjau į nuostabias žmonių šypsenas autobuse ar kunkuliuojančiame gatvės gyvenime ir nemylėjau Bertrano. Man kai ko ar kažko reikėjo. Taip, beveik balsu, galvojau degdama cigaretę: „Kai ko ar kažko“, ir tai man atrodė melodramiška. Melodramiška ir juokinga. Taigi man, kaip ir Katrinai, kartais užeidavo sentimentalių nusivylimo priepuolių. Man patiko meilė ir žodžiai, susiję su meile: „Meili, žiauri, švelni, pasitikinti, nepaprasta“, bet aš nieko nemylėjau. Galbūt Luką, kai jis būdavo šalia. Bet nuo vakar vakaro nedrįsau galvoti apie jį. Man nepatiko tas išsižadėjimo skonis, gniaužiantis gerklę, vos jį prisimindavau.

Belaukiant Luko ir Fransuazos mane apėmė keistas galvos svaigulys, kuris greitai nuvedė prie kriauklės, užvaldė mane. Kai viskas baigėsi, pakėliau galvą ir pažvelgiau į veidrodį. Turėjau gana laiko paskaičiuoti. „Taigi, – tariau garsiai, – tai įvyko!“ Vėl prasidėjo tas gerai pažįstamas košmaras, kuris dažnai mane suklaidindavo. Bet šį sykį... Galbūt tai tik vakarykštis viskis, ir nėra ko nerimauti? Aš jau nedraugiškai ginčijausi su savim, smalsiai, o kartu ir pašaipiai spoksodama į veidrodį. Be abejo, įkliuvau į spąstus. Pasiguosiu Fransuazai. Tik ji gali man padėti.

Bet Fransuazai nieko nepasakiau. Neišdrįsau. O be to, per pietus Lukas pasiūlė mums išgerti, tad aš šiek tiek užsimiršau ir viską ramiai apsvarsčiau. O gal Bertranas, taip pavyduliaujantis Lukui, tokiu būdu troško mane sulaikyti? Labai panašu...

Kitądien po šių pietų prasidėjo ankstyvos vasaros, kokios negalėjau įsivaizduoti, savaitė. Basčiausi gatvėmis, nes mano kambarys tiesiog nepakenčiamas: jame taip karšta. Aptakiai klausinėjau Katrinos apie galimus sprendimo būdus, nedrįsdama nieko jai prisipažinti. Nebenorėjau matyti Luko, Fransuazos – tų stiprių ir laisvų žmonių. Buvau tarsi sužeistas žvėris, kartais pur-

toma nevaldomo nervingo juoko. Be ateities planų, be jėgų. Savaitės pabaigoje buvau įsitikinusi, kad laukiu vaiko nuo Bertrano, ir pasijutau ramesnė. Reikėtų ko nors imtis...

Bet egzamino išvakarėse sužinojau, kad apsirikau: kad tai iš tikrųjų tebuvo košmaras, ir aš išlaikiau egzaminą raštu, šypsodama iš palengvėjimo. Paprasčiausiai pusantros savaitės tik apie tai ir galvojau ir dabar su nuostaba vėl atradau kitus dalykus. Vėl viskas tapo įmanoma ir smagu. Atsitiktinai pas mane užsuko Fransuaza ir, pasibaisėjusi beprotišku karščiu mano kambaryje, pasiūlė ruoštis egzaminui žodžiu pas juos. Taigi, aš mokiausi ant balto kilimo jų bute pusiau pravertomis langinėmis, viena. Fransuaza grįždavo apie penktą, parodydavo savo pirkinius, lyg tarp kitko paklausinėdavo apie mano planus, ir viskas pasibaigdavo juokais. Grįždavo Lukas, juokaudavo su mumis. Mes išeidavome pavakarieniauti į terasą, ir jie parveždavo mane namo. Tik vieną dieną per tą savaitę Lukas grįžo anksčiau už Fransuazą, įėjo į kambarį, kuriame mokiausi, atsiklaupė šalia manęs ant kilimo. Jis apkabino mane, netardamas nė žodžio pabučiavo virš išmėtytų sąsiuvinių. Man atrodė, kad aš vėl atradau jo lūpas, tarsi būčiau pažinojusi tik jas ir tik apie jas porą savaičių būčiau tegalvojusi. Paskui jis pažadėjo man parašyti per atostogas ir, jei aš panorėsianti, mes kokiai savaitei galėtume kur nors ištrūkti. Jis glostė man kaklą, ieškojo mano lūpų. Taip, ant jo peties, aš norėjau rymoti iki sutemų, gal net švelniai guostis, kad mudu nemylime vienas kito. Mokslo metai baigėsi.

ANTROJI DALIS

Pirmas skyrius

Ilgas ir pilkas namas. Pieva leidžiasi iki Jono, styrančių meldų ir sraunios srovės. Iki Jono, žalio ir sraunaus, virš kurio nardo kregždutės ir šlama tuopos. Man ypač patiko viena iš jų, prie jos aš ir gulėdavau. Gulėdavau, įrėmusi pėdas į jos kamieną, žvilgsniu klaidžiodama tarp šakų, aukštai besisupančių vėjuje. Žemė kvepėjo įkaitusia žole ir man teikė didžiulį malonumą, kurį dar labiau stiprino bejėgiškumo pojūtis. Man buvo pažįstamas šis kraštovaizdis lietui lyjant ir vasarą. Man jis buvo pažįstamas dar prieš Paryžių, jo gatves ir Seną, ir vyrus: jis nesikeitė.

Per stebuklą išlaikiusi egzaminą, aš skaičiau, neskubėdama grįždavau namo pavalgyti. Prieš penkiolika metų mano motina gana tragiškomis aplinkybėmis neteko sūnaus ir dėl to susirgo neurastenija, kuri smelkė visus namus. Tarp šių sienų pleveno nuolankus liūdesys. Mano tėvas juose vaikščiodavo ant pirštų galų ir nešiodavo motinai skaras.

Bertranas man rašė. Jis atsiuntė įdomų jaudinamą laišką, pilną užuominų apie paskutiniąją naktį, kurią mudu praleidome drauge *Kentukyje*, naktį, kurios metu, kaip jis sakė, su manim elgėsi nepakankamai pagarbiai. Bet man neatrodė, kad jis su manim elgėsi nepagarbiau nei paprastai, nes mudviejų santykiai šiuo

atžvilgiu buvo visiškai paprasti ir patenkinami, ir aš ilgai galvojau, ką reiškia ši užuomina. Veltui. Pagaliau supratau, kad jis kažkaip negrabiai stengėsi užmegzti tarp mūsų sutarimą, erotiškumą. Jis ieškojo to, kas mus jungia, kabinosi už šiaudo, bet, kaip visada, vėl pasirinko šiek tiek per silpną. Iš pradžių aš pykau ant jo, kad tai, kas mūsų santykiuose buvo gražiausia – išties svarbiausia, jis dar labiau supainioja, nes nesupratau... O jam nuosprendis „vidutinybė" reiškė, kad aš jo nebemyliu. Beje, žinojau, kad jis apgailestauja dėl manęs, o ne dėl mudviejų, nes „mudviejų" jau visas mėnuo nebebuvo, ir dėl to man dar skaudžiau.

Visą tą mėnesį iš Luko nebuvo jokių žinių, tik labai mielas atvirukas iš Fransuazos, ant kurio buvo jo parašas. Aš su kvailu užsispyrimu sau kartojau, kad jo nemyliu: įrodymu laikiau, kad manęs jo nebuvimas nekamavo. Nė nemaniau, kad, jeigu jo nebemylėčiau, turėčiau ne didžiuotis, kaip dabar, o jaustis pažeminta. Beje, visos tos subtilybės mane erzino. Aš taip gerai valdžiausi.

Be to, aš mėgau šiuos namus, nors ir buvau priversta nuobodžiauti. Aišku, man čia nuobodu, bet tas nuobodulys malonus, o ne gėdingas, kaip nuobodžiaujant su paryžiečiais. Buvau labai miela ir dėmesinga visiems, man patiko tokiai būti. Klaidžioti po namus, po pievas, leisti dienas nieko neveikiant, kokia palaima! Be jokių pastangų švelniai įdegti veidą ir kūną, nelaukiant sulaukti atostogų pabaigos. Skaityti. Atostogos – milžiniškas darbas, ilgas ir neįdomus.

Pagaliau atėjo Luko laiškas. Lukas rašė, kad rugsėjo dvidešimt antrąją bus Avinjone. Ten lauks manęs arba mano laiško. Staiga aš nusprendžiau nuvažiuoti ten pati, ir tas namie praleistas mėnuo man pasirodė paprastumo rojus. Juk tai tikrai Lukas, jo ramus tonas, juokingai ir netikėtai Avinjonas, išorinis abejingumas. Aš prisimelavau, parašiau Katrinai, kad ji atsiųstų man ta-

riamą kvietimą. Kaip tik tuo metu ji man atsiuntė kitą laišką, kuriame išreiškė savo nusistebėjimą, nes Bertranas su visa kompanija buvo Žydrajame Krante, juk aš galėčiau pas jį nuvažiuoti? Mano neryžtingumas jai buvo nesuvokiamas: ji nerandanti jokios priežasties jam paaiškinti. Aš jai padėkojau, šiek tiek užsimindama, kad jei ji nori įskaudinti Bertraną, jai tereikia papasakoti apie mano laišką... Tai, beje, ji ir padarė, suprantama, iš draugiškumo jam.

Rugsėjo dvidešimt pirmąją, pasiėmusi keletą kelionei reikalingų daiktų, susiruošiau važiuoti į Avinjoną, kuris, laimė, buvo pakeliui į Žydrąjį Krantą. Tėvai palydėjo mane į geležinkelio stotį. Nesuprasdama kodėl, palikau juos su ašaromis akyse. Pirmą kartą man pasirodė, kad atsisveikinu su savo vaikyste, šeimos globa. Iš anksto nekenčiau Avinjono.

Dėl Luko tylėjimo, jo nerūpestingo laiško man kilo įspūdis, kad Lukas – abejingas ir žiaurus žmogus, ir atvykau į Avinjoną nusiteikusi varginančiam tariamam meilės pasimatymui. Išvažiavau pas Luką ne todėl, kad jis mane mylėjo ar kad aš jį mylėjau. Išvykau pas jį todėl, kad mudu kalbėjome ta pačia kalba ir patikome vienas kitam. Geriau pagalvojus apie tai šios priežastys man pasirodė menkos, o kelionė bauginanti.

Bet Lukas ir vėl mane nustebino. Jis laukė geležinkelio stoties perone sunerimęs, o, pamatęs mane, nušvito. Aš išlipau, jis suspaudė mane savo glėbyje ir švelniai pabučiavo.

– Tu nuostabiai atrodai. Džiaugiuosi, kad atvažiavai.

– Jūs taip pat gerai atrodote, – pasakiau, turėdama galvoje jo veido išraišką. Iš tikrųjų jis buvo įdegęs, lieknas, daug gražesnis nei Paryžiuje.

– Žinai, nėra jokios prasmės pasilikti Avinjone. Trauksime prie jūros, nes, beje, juk todėl čia ir atvažiavome. Paskui nutarsime.

Jo automobilis stovėjo prie geležinkelio stoties. Jis numetė mano lagaminą ant galinės sėdynės ir mes pajudėjome. Jaučiausi visai išsekusi ir šiek tiek nusivylusi. Neprisiminiau jo nei tokio žavaus, nei tokio linksmo.

Kelias buvo gražus, apsodintas platanais. Lukas rūkė ir mes, nuleidę stogą, važiavome plieskiant saulei. Pamaniau: „Štai, aš esu čia ir dabar." Ir man tai nieko, visiškai nieko nereiškia. Man būtų buvę taip pat gera po savo tuopa su knyga. Mane pralinksmino tas savotiškas nedalyvavimas įvykiuose. Pasisukau į jį ir paprašiau cigaretės. Jis nusišypsojo:

– Dabar jau geriau?

Nusijuokiau.

– Taip, dabar jau geriau. Aš tik galvoju: ką veikiu čia su jumis, ir tiek.

– Nieko neveiki, tu važiuoji, rūkai, galvoji, ar neimsi nuobodžiauti. Gal nori, kad pabučiuočiau tave?

Jis sustabdė automobilį, suėmė mane už pečių ir pabučiavo. Tai mums buvo puiki galimybė iš naujo atrasti vienas kitą. Priartėjusi prie jo lūpų susijuokiau, ir mes nuvažiavome toliau. Lukas laikė mane už rankos. Jis mane gerai pažinojo. Visus du mėnesius aš gyvenau su tais beveik svetimais žmonėmis, skendinčiais gedule, gedule, kurio aš nejaučiau, ir man atrodė, kad pamažu gyvenimas vėl prasideda iš naujo.

Jūra buvo įstabus dalykas; akimirką pasigailėjau, kad čia nėra Fransuazos, kuriai būčiau galėjusi pasakyti, kad ji šalia raudonų uolų ir geltono smėlio tikrai yra mėlyna ir kad visa tai nepaprastai gražus derinys. Šiek tiek bijojau, kad Lukas neparodytų jos man su pergalinga išraiška, laukdamas mano reakcijos, dėl to būčiau privalėjusi ką nors nusakyti būdvardžiais ir susižavėjimo kupina mina, bet jis tik mostelėjo ranka jos pusėn įvažiuojant į Sen Rafaelį.

– Štai ir jūra.

Ir mes lėtai riedėjome temstant, jūra mūsų akyse blanko, kol pasidarė visai pilka. Kanuose Lukas sustabdė automobilį Kruazetės gatvėje, priešais milžinišką viešbutį, kurio vestibiulis mane pašiurpino. Supratau, kad, norėdama pasijusti laiminga, turėsiu įprasti prie tos aplinkos, pasiuntinukų, įprasti prie jų lydinčių žvilgsnių, laikyti tai įprastu dalyku. Lukas ilgai aiškinosi su pasipūtusiu vyriškiu prie langelio. Norėjau būti kur nors kitur. Jis tai pajuto, einant per vestibiulį uždėjo ranką man ant peties, rodė man kelią. Kambarys didžiulis, beveik baltas, su dvejomis stiklinėmis durimis, tiesiai į jūrą. Mus supo nešikų, bagažų, varstomų langų, spintų bruzdesys. Aš stovėjau vidury kambario, nuleidusi rankas, pykdama ant savęs, kad negebu reaguoti.

– Na, štai, – tarė Lukas. Su pasitenkinimu apžvelgė kambarį, persisvėrė per balkoną.

– Eikš pažiūrėti.

Pasirėmiau alkūne šalia jo, išlaikydama pagarbų atstumą. Visiškai nenorėjau žiopsoti pro langą, maloniai elgtis su žmogumi, kurį vos pažinojau. Jis akimirką žvilgtelėjo į mane.

– Na, tu ir vėl tapai laukinukė. Eik, išsimaudyk vonioje ir ateik su manim išlenkti taurelės. Manau, kad dabar tave pralinksminti gali tik prabanga ir gėrimai.

Jis buvo teisus. Persirengusi aš pasirėmiau į jį su taure rankoje, apibėriau komplimentais vonios kambarį ir jūrą. Jis pasakė, kad aš labai gražiai atrodau. Atsilyginau jam tuo pačiu, ir mudu pasimėgaudami grožėjomės palmėmis ir žmonių minia. Paskui, įpylęs man dar vieną taurę viskio, jis nuėjo persirengti, o aš niūniuodama basomis kojomis vaikštinėjau šiurkščia kilimine danga.

Vakarienė praėjo puikiai. Mudu išmintingai ir švelniai kalbėjomės apie Fransuazą, Bertraną. Aš nenorėjau susitikti su Bertra-

nu, bet Lukas pasakė, kad mudu tikriausiai susidursime su žmonėmis, kurie su džiaugsmu viską papasakos jam ir Fransuazai, ir tuo reikėtų pasirūpinti grįžus. Susijaudinau, kad jis dėl manęs rizikuoja. Pasakiau tai žiovaudama, nes mane marino miegas. Dar pridūriau, kad man patinka, kaip jis reaguoja į tai, kas vyksta.

– Labai malonu, kad jūs priėmėte sprendimą, jį įgyvendinote, prisiimate atsakomybę ir nesibaiminate.

– O ko aš turėčiau baimintis? – paklausė jis su keistu liūdesiu. – Bertranas manęs neužmuš. Fransuaza manęs nepaliks. Tu manęs nepamilsi.

– O gal Bertranas nužudys mane, – atšoviau įsižeidusi.

– Jis per daug švelnus. Beje, visi labai švelnūs.

– Esate minėjęs, kad pikčiurnos dar nuobodesni.

– Tu teisi. Bet jau vėlu, laikas miegoti.

Jis tai pasakė natūraliai. Mūsų pokalbyje nebuvo nieko aistringa, bet tas pasakymas „laikas miegoti" man pasirodė šiek tiek įžūlus. Tiesą sakant, šios besiartinančios nakties aš bijojau.

Vonios kambaryje drebančiomis rankomis apsivilkau pižamą. Pižama buvo gana mokiniška, bet nieko kita neturėjau. Kai įėjau, Lukas jau buvo atsigulęs. Jis rūkė, nusukęs galvą į langą. Įsliuogiau pas jį. Jis ištiesė mano pusėn švelnią ranką, paėmė manąją. Aš virpėjau.

– Nusivilk pižamą, kvailute, suglamžysi. Šitokią naktį tau šalta? Gal sergi?

Jis apkabino mane, atsargiais judesiais nuvilko pižamą, susukęs į gniužulą, sviedė ant žemės. Pasakiau jam, kad ji vis tiek susiglamžys. Jis tyliai nusijuokė. Visi jo judesiai tapo neįtikėtinai švelnūs. Jis ramiai bučiavo man pečius, lūpas ir be perstojo kalbėjo:

– Tu jauti drėgną žolę. Ar tau patinka šis kambarys? Jeigu ne, persikelsime kitur. Čia, Kanuose, tikrai gera...

Aš slopiu balsu pritariau: „Taip, taip.“ Labai norėjau, kad jau būtų rytas. Tik jam šiek tiek atsitraukus nuo manęs ir uždėjus ranką man ant klubo, aš pajutau jaudulį. Jis mane glamonėjo, o aš bučiavau jo kaklą, krūtinę, tamsų jo šešėlį, kurį, vos įžiūrimą pro stiklines duris sklindančios nakties fone, galėjau paliesti. Galų gale jis įspraudė savo kojas man tarp kojų, aš rankomis apkabinau jo nugarą; mudu sutartinai alsavome. Paskui nebemačiau nei jo, nei Kanų dangaus. Apmiriau, buvau bemirštanti, bet nenumiriau, o alpėjau. Visa kita prarado prasmę: kodėl taip būna ne visada? Kai vienas nuo kito atšlijome, Lukas vėl pramerkė akis ir nusišypsojo. Iškart užmigau, padėjusi galvą jam ant rankos.

Antras skyrius

Man visą laiką buvo skiepijama, kad labai sunku su kuo nors gyventi. Taip maniau, bet per tą trumpą viešnagę su Luku to nepatyriau. Kadangi taip maniau, niekada negalėjau iš tikrųjų būdama su juo atsipalaiduoti. Baiminausi, kad jis neimtų nuobodžiauti. Nors turiu pasakyti, kad paprastai aš labiau bijau nuobodžiauti su kitais, nei žiūrėti, kaip jie nuobodžiauja su manim. Šis pasikeitimas man kėlė nerimą. Bet ar galėjo man atrodyti, kad sunku gyventi su tokiu žmogumi kaip Lukas, kuris nedaug kalbėjo, nieko neklausinėjo (o ypač: „Apie ką tu mąstai?"), visada atrodė patenkintas, kad esu čia, ir nekėlė jokių scenų dėl abejingumo ar meilės. Vienodi buvo mūsų žingsniai, įpročiai, gyvenimo ritmas. Mudu patikome vienas kitam, viskas klostėsi puikiai. Ir aš visai neapgailestavau, kad jis nerodo tų jaudinamų pastangų, kurių reikia norint mylėti žmogų, jį pažinti, išblaškyti vienatvę. Mudu buvome bičiuliai, meilužiai. Drauge maudydavomės nepaprastai mėlynoje Vidužemio jūroje, pietaudavome beveik nesikalbėdami, saulės išsekinti, ir grįždavome į viešbutį. Kartais jo glėbyje, apimta to nenusakomo švelnumo, kuris lydi meilę, norėdavau paprašyti jo: „Lukai, pamilk mane, pamėginkim, leisk mums pamėginti." Bet neprabildavau. Pasitenkinda-

vau bučiniais jam į kaktą, akis, lūpas, visus to naujo, jausmingo veido, kurį iš pradžių atranda akys, po to lūpos, iškilimus. Nesu taip mylėjusi jokio kito veido. Mylėjau net jo skruostus, nors skruostai man visada atrodydavo tarsi be odos, pati neišraiškingiausia veido dalis. Dabar, kai priglusdavau savo veidu prie Luko skruostų, gaivių ir šiurkštokų nuo dygstančios barzdos, aš geriau supratau Prustą, smulkiai aprašinėjantį Albertinos skruostus. Jis padėjo man atrasti ir savo kūną, kalbėdavo apie jį susidomėjęs, be gėdos, kaip apie brangų daiktą. Bet mudviejų santykius lėmė ne jausmingumas, o kitas savotiškai žiaurus susitarimas: mudu abu buvome pavargę nuo komedijų, pavargę nuo žodžių, tiesiog pavargę.

Po vakarienės visuomet eidavome į tą patį niūroką barą, už Antibų gatvės. Ten grojo nedidelis orkestrėlis, kuriam tik įėjęs Lukas užsakė dainą *Lone and sweet*, apie kurią buvau jam pasakojusi. Jis atsigręžė į mane su pergalinga išraiška:

– Ar čia tikrai ta, kurios nori?

– Taip. Malonu, kad ją prisiminei.

– Ar ji tau primena Bertraną?

Atsakiau, kad taip, šiek tiek, kad jau senokai ją leido muzikos automatai. Jis atrodė nusivylęs.

– Ji nuobodi. Bet mudu susirasime ką nors kita.

– Kodėl?

– Užsimezgus romanui, reikia pasirinkti melodiją ir kvepalus ir pagalvoti apie ateitį.

Tikriausiai atrodžiau juokingai, nes jis pradėjo juoktis.

– Būdami tavo metų žmonės negalvoja apie ateitį. Aš ruošiuosi senatvėje maloniai leisti laiką klausydamas plokštelių.

– Ar daug jų turi?

– Ne.

– Gaila, – tariau piktai. – Man regis, kad sulaukusi tavo metų turėsiu visą kolekciją.

Jis atsargiai paėmė mano ranką.

– Įsižeidei?

– Ne, – atsakiau su nuovargiu balse. – Bet gan juokinga aiškinti kitam, kad iš jūsų gyvenimo savaitės, praleistos su ponu, po metų ar dvejų liks tik plokštelė. Juolab kad ponas tai jau žino ir apie tai kalba.

Iš įniršio jaučiau akyse besitvenkiant ašaras. Dėl to, kaip jis manęs paklausė: „Įsižeidei?“ Kai kas nors su manim kalbėdavosi tokiu tonu, man visada kildavo noras vaitoti.

– Aš visai neįsižeidžiau, – tęsiau nervingai.

– Eime pašokti, – tarė Lukas.

Jis paėmė mane už rankos, ir mudu pagal Bertrano dainą, kuri, beje, niekuo nepriminė gero muzikos automato įrašo, pradėjome šokti. Šokant Lukas staiga mane šiurkščiai suspaudė savo glėbyje su vadinamuoju beviltišku švelnumu, ir aš godžiai įsistvėriau į jį. Paskui jis mane paleido, ir mudu pakeitėme pokalbio temą. Susiradome dainą, tarsi savaime, nes ji skambėjo visur.

Išskyrus šį menką kivirčą, aš laikiausi gerai, buvau linksma ir man atrodė, kad nedidelis mudviejų nuotykis labai šaunus. O be to, aš žavėjausi Luku, galėjau tik stebėtis jo protu, tvirtumu, tuo vyriškumu, su kuriuo jis be jokio cinizmo ar nuolaidžiavimo nustatydavo tikslią dalykų vertę, jų reikšmę. Kartais man paprasčiausiai norėdavosi piktai jo paklausti: „Bet kodėl tu manęs nemyli? Man būtų daug ramiau. Kodėl tarp mūsų nepastačius tos savotiškos stiklinės aistros sienos, kartais tokios iškreipiančios, bet tokios patogios?“ Bet ne, mes buvome tos pačios rūšies žmonės: sąjungininkai ir bendrininkai. Aš negalėjau tapti objektu, o jis turiniu, jis neturėjo nei dingsties, nei jėgų, nei noro.

Savaitė ėjo į pabaigą. Lukas nekalbėjo apie išvažiavimą. Mudu buvome labai įdegę, atrodėme mažumą išvargę dėl naktų, pra-

leistų bare besišnekučiuojant, geriant, laukiant aušros, tos blyškios aušros virš negailestingos jūros, sustingusių laivų, elegantiškos kvailių, miegančių po viešbučio stogu, minios. Tada mudu grįždavome, pasisveikindavome su užsimiegojusiu tarnautoju, ir Lukas apkabindavo mane, myluodavo, svaigdamas iš nuovargio. Mudu pabusdavome pusiaudienį ir išsimaudydavome vonioje.

Tą rytą, kuris turėjo būti paskutinis, man pasirodė, kad Lukas mane myli. Vaikštinėdamas po kambarį, jis ėmė tyliai niūniuoti dainą, kuri mane sudomino.

– Ką tu pasakei namiškiams? Kada žadėjai grįžti?

– Pasakiau jiems: „Maždaug po savaitės."

– Jeigu neprieštarauji, gal galėtume pabūti dar savaitę?

– Mielai...

Supratau, kad niekada iš tikrųjų nesusimąsčiau, jog turėsiu išvykti. Aš galėčiau gyventi šiame viešbutyje, kuris tapo toks svetingas, patogus tarsi didžiulis laivas. Su Luku visos naktys būtų bemiegės. Mudu pamažu artėtume žiemos link, mirties link, retkarčiais pasikalbėdami.

– Bet aš maniau, kad tavęs laukia Fransuaza?

– Galiu viską sutvarkyti, – tarė jis. – Nenoriu palikti Kanų. Ir tavęs.

– Aš taip pat, – atsakiau tokiu pat ramiu ir nedrąsiu balsu.

Tokiu pat balsu. Akimirką pamaniau, kad jis galbūt mane myli, tik nenori to sakyti. Nuo tos minties man krūtinėje ėmė daužytis širdis. Paskui prisiminiau, kad tai tik žodžiai, kad iš tikrųjų jis mane labai myli, ir to pakanka. Mudu tiesiog susitarėme praleisti dar vieną laimingą savaitę. Paskui turėsiu jį palikti. Jį palikti, jį palikti... Kodėl, dėl ko, kam? Kad vėl mane apimtų nuobodulys, klaiki vienatvė? Juk, kai jis žiūrėdavo į mane, aš matydavau tik jį; kai jis su manimi kalbėdavosi, norėdavau suprasti

tik jį... Mane domino jis, tas, kurį norėjau matyti laimingą. Jis – Lukas, mano meilužis.

– Puikus sumanymas, – vėl pradėjau aš. – Tiesą sakant, nė nepagalvojau apie išvykimą.

– Tu negalvoji apie nieką, – tarė jis juokdamasis.

– Tik ne būdama su tavim.

– Kodėl? Jautiesi jauna, neatsakinga už savo veiksmus?

Lukas pašaipiai šyptelėjo. Tučtuojau, jei aš to būčiau panorėjusi, jis būtų pakeitęs mūsų poros – „mažos mergaitės ir nuostabaus globėjo" santykius. Laimė, jaučiausi visiškai suaugusi. Suaugusi ir persisotinusi.

– Ne, – atšoviau. – Jaučiuosi visiškai atsakinga. Bet už ką? Už savo gyvenimą? Jis labai įdomus, labai patogus. Nesijaučiu nelaiminga. Esu patenkinta. Bet nesijaučiu ir laiminga. Manęs tarsi nėra: man gera tik su tavim.

– Puiku, – tęsė jis. – Man su tavim taip pat labai gera.

– Tada pamurkim.

Jis nusijuokė.

– Vos tik kliudomi tavo absurdiški postringavimai apie kasdienį nusivylimą, tu pasišiauši kaip supykusi katė. Aš nenoriu priversti tavęs „murkti", kaip tu sakai! Nei gyventi su manim be jokių rūpesčių. Man nusibostų.

– Kodėl?

– Jausčiausi vienišas. Vienintelis dalykas, kuo mane gąsdina Fransuaza: kai ji, būdama šalia manęs, nieko nesako ir yra viskuo patenkinta. Kita vertus, labai pagirtina, vyriška ir socialu padaryti moterį laimingą, netgi jeigu ir kyla klausimas, kodėl taip turi būti.

– Iš tikrųjų, viskas nuostabu, – nutraukiau aš. – Fransuaza, kurią tu darai laimingą, ir aš, kurią padarysi ne tokią laimingą, kai grįšime.

Nepasakiau, kad jaučiu jai gailestį. Jis atsigręžė į mane.

– Tu nelaiminga?

– Ne, – atsakiau šypsodama, – tik šiek tiek sutrikusi. Turėčiau susirasti ką nors, kas pasirūpintų manimi, bet joks vyras to nesugebės geriau už tave.

– Tu man apie jį nepasakosi, – piktai nukirto jis.

Paskui persigalvojo.

– Ne, tu man apie jį papasakosi. Pasakosi viską. Jeigu tas žmogus tave skriaus, aš jį primušiu. Jeigu ne, aš apie jį kalbėsiu gražiai. Žodžiu, būsiu kaip tikras tėvas.

Jis paėmė mano ranką, švelniai atvertė, ilgai bučiavo delną. Laisvą savo ranką uždėjau ant nulenkto jo sprando. Jis, tas vyras, pasiūlęs man nuotykį be ateities ir jausmingumo, labai jaunas, labai pažeidžiamas, labai geras. Jis elgiasi garbingai.

– Mudu abu padorūs žmonės, – tariau išminčiaus tonu.

– Taip, – pritarė jis juokdamasis. – Tada nerūkyk cigaretės, tai nepadoru.

Aš vilkėjau taškuotu chalatu.

– O ar aš esu padori moteris? Ką veikiu šiame nykiame prabangiame viešbutyje su kitos moters vyru? Šiais kurtizanės apdarais? Ar nesu tipiškas pavyzdys tų atsiduodančių Sen Žermen de Prė merginų, kurios skiria šeimas, galvodamos apie kitus dalykus?

– Taip, – tarė jis priblokštas. – O aš iki šiol buvau pavyzdingas sutuoktinis, pasiklydęs savo jausmuose, mulkis, nelaimingas mulkis... Eikš...

– Ne, ne. Tai aš, išsižadėdama tavęs, verčiu tave niekšiškai elgtis. Sukurščiusi tavo širdyje meilės ugnį, savo rankomis aš jos negesinsiu. Štai taip.

Jis nugriuvo ant lovos, rankomis susiėmęs galvą. Nurimusi aš atsisėdau prie jo. O jam pakėlus galvą įdėmiai pažvelgiau į jį.

– Aš esu vampyrė.

– O aš?

– Nelaiminga padugnė. Žmogaus likučiai... Lukai! Dar viena savaitė!

Aš užgriuvau ant jo, jo plaukai susimaišė su mano, prie savo skruosto jaučiau jo karštį ir gaivumą, jis kvepėjo jūra, druska.

Jausdama savotišką malonumą, viena tysojau ant gulimosios kėdės priešais viešbutį, veidu į jūrą. Viena su keliomis senomis anglėmis. Buvo vienuolikta valanda ryto, o Lukas turėjo išvažiuoti į Nicą sutvarkyti vieno kito sudėtingo reikalo. Man labai patiko Nica, ypač jos skurdžioji dalis tarp geležinkelio stoties ir Anglų promenados. Bet nutariau nevažiuoti su juo, nes staiga pajutau nenugalimą norą pabūti viena.

Buvau viena, žiovavau, jaučiausi pavargusi nuo nemigos, man buvo nepaprastai gera. Degant cigaretę mano ranka, laikanti degtuką, šiek tiek virpėjo. Ne per daug kaitri rugsėjo saulė glostė man skruostą. Man buvo labai gera nors kartą pabūti vienai su savimi. „Mums gera tik tada, kai esame pavargę“, – sakydavo Lukas, ir aš iš tikrųjų priklausiau tai rūšiai žmonių, kuriems gera būna tik tada, kai savyje užgniaužia tam tikrą dalį reiklaus ir nerimastingo gyvenimo troškimo; tą tikrąją dalį, kuri kelia klausimą: „Kaip tu elgeisi su savo gyvenimu, ką ketini su juo daryti?“, klausimą, į kurį aš tegalėjau atsakyti: „Nieko.“

Pro šalį praėjo labai dailus jaunuolis, aš jį nužvelgiau abejingai, ir man tai pasirodė nuostabu. Paprastai prieš grožį, tikrą grožį, pasijusdavau nejaukiai. Grožis man atrodydavo nepadorus, nepadorus ir nepriimtinas. Šis jaunuolis man pasirodė mielas pažiūrėti ir kažkoks netikras. Lukas man užgožė kitus vyrus. O aš, priešingai, kitų moterų jam neužgožiau. Jis nieko nesakydamas jas su malonumu apžiūrinėdavo.

Staiga jūra apsitraukė rūku. Jaučiau, kad dūstu. Pridėjau ranką prie kaktos, ja žliaugė prakaitas. Plaukų šaknys buvo sudrėkusios. Vienas lašas lėtai šliaužė mano nugara. Be abejo, mirtis atrodo būtent taip: mėlynas rūkas, lengvas silpnumas. Būčiau galėjusi numirti, nebūčiau kovojusi.

Aš netikėtai pasičiupau tuos žodžius, kurie tik įsirėžė į mano sąmonę ir buvo pasiruošę iškart ant pirštų galiukų išsėlinti: „Aš nekovočiau." Tačiau kai kuriuos dalykus: Paryžių, kvapus, knygas, meilę ir dabartinį savo gyvenimą su Luku, aš dievinau. Nujaučiau, kad turbūt su niekuo man nebūtų taip gera kaip su Luku, kad jis sukurtas man visai amžinybei ir kad, be abejo, būna lemtingų susitikimų. Likimas lėmė, kad Lukas mane paliks, kad aš mėginsiu su kuo nors kitu vėl viską pradėti iš naujo, aišku, aš taip ir pasielgsiu. Bet niekada su niekuo nebesijausiu taip, kaip su juo: ne tokia vieniša, tokia rami ir tokia atsipalaidavusi. Tik jis vėl susitiks su savo žmona, palikdamas mane savo kambaryje Paryžiuje, palikdamas su ilgomis popietėmis, nevilties protrūkiais ir liūdnai pasibaigusiu nuotykiu. Susigraudinusi dėl savęs pačios, ėmiau tyliai šnirpščioti.

Po kelių minučių nusišnypščiau nosį. Už dviejų gulimųjų kėdžių nuo manęs gulinti anglė įdėmiai žvelgė į mane be užuojautos, su susidomėjimu, nuo kurio išraudau. Paskui aš įdėmiai pažvelgiau į ją. Akimirką pajutau jai neįtikimą pagarbą. Tai žmogus, kitas žmogus. Ji žvelgė į mane, o aš žiūrėjau į ją, įdėmiai, šviečiant saulei, abi tarsi apstulbintos savotiško atradimo: dvi būtybės, kalbančios skirtingomis kalbomis, žiūrinčios viena į kitą kaip į atradimą. Paskui ji atsistojo ir, pasiramsčiuodama lazda, šlubčiodama pasišalino.

Laimė – tai rami, nenusakoma būsena. Nejaugi iš to laikotarpio, praleisto Kanuose, man neliks jokio konkretaus prisiminimo, tik keletas liūdnų akimirkų... Luko juoko ir naktimis kam-

baryje tvyrančio įkyraus nenumaldomo vasarinės mimozos kvapo? Galbūt tokiems žmonėms kaip aš – tai tik savotiškas nuobodulio nebuvimas, gyvenimas be rūpesčių. Dabar aš gerai žinau, kas yra tas nerūpestingumas, taip gerai, kad kartais, sugaudama Luko žvilgsnį, pamanau, kad viskas yra gerai. Ne aš, o jis laikė pasaulį ant savo pečių. Jis žvelgė į mane su šypsena. Žinojau, kodėl jis šypsosi, ir man taip pat norėjosi šypsotis.

Prisimenu jausmingumo akimirką vieną rytmetį. Lukas gulėjo ant smėlio. Aš nėriau nuo plausto viršaus. Paskui užlipau ant viršutinės tramplino aikštelės. Mačiau Luką ir daugybę žmonių ant smėlio, ir malonią manęs išsiilgusią jūrą. Šoksiu į ją pasislėpti, šoksiu iš nepaprastai didelio aukščio, ir krisdama būsiu viena, vienut vienutėlė. Lukas žiūrėjo į mane. Jis suvaidino išsigandusį, o aš šokau žemyn. Jūra raibuliavo, artėdama prie manęs; susidūrusi su ja, pajutau skausmą. Išplaukiau į krantą ir griuvau šalia Luko, aptaškydama jį, paskui padėjau galvą ant sausos jo nugaros ir pabučiavau į petį.

– Ar tu pakvaišusi... ar tiesiog esi sportiška? – paklausė Lukas.

– Pakvaišusi.

– Būtent taip su pasididžiavimu ir pamaniau. Pamaniau, kad tu iš taip aukštai nėrei norėdama būti arčiau manęs, ir pasijutau nepaprastai laimingas.

– Ar tu laimingas? Aš – laiminga. Bent jau turėčiau tokia būti, nors aš to neprašau. Juk tai aksioma, ar ne?

Kalbėjau nežiūrėdama į jį, nes jis gulėjo ant pilvo, ir temačiau jo sprandą. Jis buvo įdegęs ir tvirtas.

– Fransuazai tave grąžinsiu gerai atrodantį, – pasakiau linksmai.

– Cinikė!

– Tu tikrai ne toks cinikas kaip mes. Moterys būna labai ciniškos. O tu esi tik mažas berniukas, besiblaškantis tarp manęs ir Fransuazos.

– Kokia tu įnoringa.

– Tu dar įnoringesnis už mus. Įnoringos moterys visada atrodo juokingai. O vyrams tai teikia nenatūralaus vyriškumo, kurį jie puoselėja, kad...

– Ar greitai baigsis tavo aksiomos? Pakalbėk man apie orą. Per atostogas tai vienintelė galima tema.

– Oras geras, – tariau, – tiesiog puikus...

Ir, pasivertusi ant nugaros, užmigau.

Kai pabudau, dangus buvo apsiniaukęs, paplūdimys tuščias, o aš jaučiausi pavargusi, išdžiūvusia burna. Lukas apsirengęs sėdėjo prie manęs ant smėlio. Žiūrėdamas į jūrą, jis rūkė. Neišsiduodama, kad esu pabudusi, valandėlę stebėjau jį, pirmą kartą su visiškai nešališku smalsumu: „Kažin, apie ką šis žmogus mąsto?“ Apie ką galėtų mąstyti žmogus ištuštėjusiame paplūdimyje, priešais tuščią jūrą, prie miegančios būtybės? Pamačiau jį tokį išvargintą tos trejopos nesaties, tokį vienišą, kad ištiesiau ranką jo link ir paliečiau jo ranką. Jis net nekrūptelėjo. Lukas niekada nekrūpčiodavo, retai stebėdavosi, dar rečiau šūkteldavo iš nuostabos.

– Pabudai? – paklausė tingiai. Ir apgailestaudamas pasirąžė. – Jau keturios.

– Keturios! – pašokau. – Aš miegojau keturias valandas?

– Nurimk, – tarė Lukas, – vis tiek neturime ką veikti.

Šie žodžiai man pasirodė pragaištingi. Mudu iš tikrųjų neturėjome ką veikti drauge: neturėjome nei darbo, nei bendrų draugų.

– Tau liūdna? – paklausiau.

Jis šypsodamas atsisuko į mane.

– Tik tai ir mėgstu. Apsivilk megztinį, brangute, sušalsi. Eime į viešbutį išgerti arbatos.

Kruazetės gatvė buvo niūri, be saulės, senos palmės mažumą siūbavo nuo vėjo. Viešbutis miegojo. Mudu užsisakėme arbatos

į kambarį. Aš išsimaudžiau karštoje vonioje ir grįžusi išsitiesiau šalia Luko, kuris lovoje skaitė, retkarčiais nukratydamas cigaretės pelenus. Mudu buvome užsidarę langines, nenorėdami matyti niūraus dangaus, kambarys buvo vos vos apšviestas, įkaitęs. Aš gulėjau ant nugaros, rankas sukryžiavusi ant krūtinės kaip numirėlis ar storas žmogus. Užmerkiau akis. Tolimą bangų mūšą pertraukdavo tik Luko verčiamų puslapių šnaresys.

Mąsčiau: „Na štai, guliu prie Luko, esu šalia jo, tereikia ištiesti ranką ir paliesiu jį. Aš pažįstu jo kūną, jo balsą, žinau, kaip jis miega. Jis skaito, man šiek tiek nuobodu, bet tai nėra nemalonu. Greitai mudu eisime vakarieniauti, paskui kartu miegosime, o po trijų dienų išsiskirsime. Turbūt niekad nebus taip, kaip dabar. Bet ši akimirka priklauso man, – nežinau, ar tai meilė, ar draugystė, nesvarbu. Mudu abu vieniši, kiekvienas savaip. Jis nežino, ką galvoju apie mus; jis skaito. Bet mudu abu drauge ir šalia savęs aš jaučiu dalį šilumos ir dalį abejingumo, kurį jis galbūt jaučia man. Po pusės metų, kai mudu būsime išsiskyrę, iškils nevalingi ir kvaili ne šios, o kitų akimirkų prisiminimai. Turbūt man labiausiai ir patinka ši akimirka, akimirka, kai aš susitaikiau, kad gyvenimas yra toks, kokį jį matau: ramus ir jaudinantis.“ Ištiesiau ranką, pačiupau *Fenujarų šeimą* (Lukas man dažnai priekaištaudavo, kad jos neperskaičiau) ir pradėjau juoktis; juokiausi tol, kol Luką taip pat suėmė juokas, ir kai mudu palinkome prie to paties puslapio, vienas prie kito prigludę skruostais, veikiai lūpomis, galiausiai knyga nukrito ant grindų, mus apgaubė malonumas, kitus – naktis.

Pagaliau atėjo išvykimo diena. Dėl veidmainystės, atsiradusios labiausiai iš baimės – jo baimės, kad aš susigraudinsiu, mano baimės, kad tai jausdama aš tikrai susigraudinsiu – mūsų paskutinio vakaro išvakarėse mudu apie tai neužsiminėme. Tik naktį

aš dažnai pabusdavau, apimta neaiškios baimės, ir kakta, ranka ieškodavau Luko, norėdama įsitikinti, kad ta švelni bendro miego komanda vis dar čia. Ir kiekvieną sykį jis, tarsi tykojamas tokios pačios baimės, it būtų tik snūduriavęs, apkabindavo mane, suspausdavo mano kaklą savo ranka, keistu balsu, tarsi norėdamas nuraminti gyvulį, sušnabždėdamas: „Čia, čia." Tai tokia keista, kuždesių pilna naktis, slogaus mimozų kvapo, nemigos ir švelnumo kupina naktis, kurią mes paliksime už savęs. Paskui išaušo rytas, mudu papusryčiavome, ir Lukas susikrovė daiktus. Aš taip pat susidėjau savuosius, kalbėdamasi su juo apie kelią, pakelės restoranus ir t. t. Mane šiek tiek šiurpino apsimestinai ramus ir ryžtingas mano tonas, nes nesijaučiau ganėtinai drąsi ir nesupratau, kodėl turėčiau tokia būti. Aš jaučiausi kaip visada: galbūt buvau šiek tiek sutrikusi. Pirmą kartą mudu vaidinome kažkokį farsą, bet man atrodė, kad taip elgtis apdairiau, nes gali taip atsitikti, jog prieš išsiskirdama su juo galiu kankintis. Verčiau santūriu elgesiu, veido išraiška neparodyti savo jausmų.

– Na, ką gi, mudu jau pasiruošę, – pagaliau tarė jis. – Paskambinsiu, kad ateitų paimti daiktų.

Staiga aš atsipeikėjau.

– Paskutinį kartą persisverkime per balkoną, – pasakiau melodramišku balsu.

Jis susirūpinęs pažvelgė į mane, paskui, pamatęs mano veido išraišką, nusijuokė.

– Esi tikra kvailutė. Ir cinikė. Tu man patinki.

Jis apkabino mane vidury kambario, švelniai papurtė.

– Žinai, po poros savaičių, praleistų drauge, retai gali kam nors pasakyti: „Tu man patinki."

– Tai nebuvo drauge praleistas laikas, – papriešta ravau aš kvatodama, – tai buvo medaus mėnuo.

– Juo labiau! – šūktelėjo jis, atšlydamas nuo manęs.

Tą akimirką man iš tikrųjų pasirodė, kad jis mane palieka, pajutau norą griebti jam už švarko atlapo. Tai truko labai trumpai ir nemaloniai.

Kelionė namo sekėsi gerai. Aš truputį pavairavau. Lukas sakė, kad į Paryžių grįšime naktį, kad kitądien jis man paskambins ir netrukus mes vakarieniausime kartu su Fransuaza, nes ji bus grįžusi iš kaimo, kur pastarąsias dvi savaites praleido pas savo motiną. Man buvo šiek tiek neramu, bet Lukas patarė nė neužsiminti apie tą kelionę: visko imsis jis. Aš įsivaizdavau, kaip malonu bus leisti rudenį su jais abiem, kartais susitikti su Luku, vogčiomis pabučiuoti jį į lūpas, permiegoti. Niekad neįsivaizdavau, kad jis turėtų palikti Fransuazą, visų pirma todėl, kad jis man taip sakė, o be to, man atrodė nedora su Fransuaza šitaip pasielgti. Jeigu Lukas man būtų tai pasiūlęs, tuo metu aš, be abejo, nebūčiau galėjusi sutikti.

Jis man pasakė, kad turi daug neatidėliotinų darbų, nors jie nelabai jam rūpi. O man prasidėjo nauji studijų metai, reikėjo kaupti žinias tų dalykų, kurie buvo ganėtinai nusibodę praėjusiais metais. Vienu žodžiu, mudu grįžome į Paryžių prislėgti, bet man tai visai patiko, nes mes abu buvome vienodai nusiminę, vienodai sielojomės, tad abu jautėme poreikį kabintis vienas į kitą. Kitą, kuris yra toks panašus į tave.

Mudu atvykome į Paryžių vėlyvą naktį. Prie Italijos vartų pažvelgiau į Luką, jo bruožai atrodė šiek tiek paaštrėję, ir pamaniau, kad nereikšmingas mudviejų nuotykis šauniai baigėsi, kad mudu tikrai suaugę, civilizuoti ir protingi žmonės, ir staiga, su kažkokiu pykčiu, pasijutau siaubingai pažeminta.

TREČIOJI DALIS

Pirmas skyrius

Man niekada nereikėjo iš naujo atrasti Paryžiaus: jis priklausė man visada. Mane stebino jo žavesys ir savotiškas malonumas, kuris apėmė ėmus vaikštinėti vis dar nerūpestingomis vasaros gatvėmis. Šitai atitraukė mane tris dienas nuo tuštumos, to absurdiško įspūdžio, kurį man darė Luko nesatis. Ieškodavau jo akimis, kartais naktį ranka, ir kiekvieną sykį tai, kad jo nėra, man atrodydavo keista ir beprasmiška. Tos dvi savaitės atmintyje jau ėmė įgauti formą, o kartu ir toną, gryną ir aitrų. Keista, bet dėl to jaučiau ne pralaimėjimo, o, priešingai, sėkmės jausmą. Sėkmės, be kurios – tai gerai supratau – būtų sunkus, net skausmingas kiekvienas panašus išmėginimas.

Netrukus grįš Bertranas. Ką jam pasakysiu? Bertranas mėgins vėl mane susigrąžinti. Kodėl turiu atnaujinti santykius su juo, o juo labiau pakęsti ne Luko, o kito vyriškio kūną, dejones?

Lukas nepaskambino nei kitą, nei dar kitą dieną. Pamaniau, kad tai dėl pašlijusių santykių su Fransuaza, ir dar labiau viską sureikšminau, mane prislėgė gėdos jausmas. Aš daug vaikščiojau, abejingai ir be jokio susidomėjimo galvodama apie ateinančius metus. Gal reikėtų imtis kokios nors įdomesnės veiklos nei teisė, nes Lukas turėjo supažindinti mane su vienu iš

savo bičiulių, vadovaujančiu laikraščiui. Nors iki šiol aš nevalingai ieškodavau jausminių motyvų, dabar buvau priversta ieškoti profesinių.

Po poros dienų neįstengiau atsispirti norui išvysti Luką. Nedrįsdama jam skambinti, nusiunčiau trumpą laiškutį, įžūlų ir kartu meilų, prašydama man paskambinti. Luko skambučio sulaukiau kitą dieną: jis buvo išvažiavęs į kaimą parsivežti Fransuazos ir negalėjo man paskambinti anksčiau. Jutau įtampą jo balse. Pamaniau, kad jis manęs ilgisi, kaip jis sakė į ragelį, ir man šmėstelėjo vaizdas kavinės, kurioje mudu susitiksime ir kur jis mane apsikabins, kartodamas, kad negali be manęs gyventi, kad tos dvi dienos buvo absurdiškos. Man beveik nemeluojant beliktų atsakyti „Man taip pat" ir leisti jam apsispręsti. Ir iš tikrųjų jis paskyrė man pasimatymą kavinėje, norėdamas įtikinti, kad Fransuaza laikosi gerai, kad ji nieko neklausinėjo, o jis buvo apsivertęs darbais. Jis pasakė „Tu graži" ir pabučiavo mano delną.

Man Lukas pasirodė pasikeitęs – vėl vilkėjo tamsų kostiumą – pasikeitęs ir geidžiamas. Aš stebeilijau į šį švariai nuskustą išvargusį veidą. Atrodė keista, kad jis man nebepriklauso. Jau pamaniau, kad iš tikrųjų negebėjau „pasinaudoti" – ir tas žodis man atrodė atgrasus – viešnage su juo. Aš linksmai su juo šnekučiavausi, ir jis atsakė tuo pačiu, bet ir vienas, ir kitas tai darėme dirbtinai. Gal todėl, kad buvome nustebinti, jog taip lengva pragyventi su kuo nors porą savaičių, kad viskas eina kaip sviestu patepta ir kad tai nėra labai rimta. Tik jam pakilus išeiti, pasijutau įsižeidusi, panorau paklausti: „O kurgi tu eini? Juk nepaliksi manęs vienos?" Jis išėjo, ir aš likau viena. Nelabai turėjau ką veikti. Pamaniau „Visa tai atrodo per daug juokinga" ir gūžtelėjau pečiais. Gal valandą vaikštinėjau, užsukau į vieną ar porą kavinių, kur tikėjausi ką nors sutikti, bet niekas dar nebu-

vo grįžęs. Vis dar galėjau išvažiuoti porai savaičių prie Jono upės. Bet kadangi poryt manęs laukė vakarienė su Luku ir Fransuaza, nutariau pavakarieniauti su jais ir tik tada išvažiuoti.

Tas dvi dienas praleidau kine ir lovoje, miegodama ir skaitydama. Mano kambarys man atrodė svetimas. Pagaliau sutartą vakarą rūpestingai pasipuošiau ir nuėjau pas juos. Skambindama į duris, akimirką išsigandau, bet duris atidarė Fransuaza, ir jos šypsena iškart mane nuramino. Žinojau, kad, kaip buvo minėjęs Lukas, ji niekada nepasirodys juokinga ir nevaidins vaidmens, kuris žemintų jos ypatingą gerumą ir orumą. Ji niekada nebuvo apgaudinėjama ir, be abejo, niekad nebus.

Tai buvo keista vakarienė. Mes buvome visi trys, ir viskas klostėsi puikiai, kaip anksčiau. Paprasčiausiai, prieš sėsdami prie stalo, mes gerokai išgėrėme. Neatrodė, kad Fransuaza ką nors žinotų, tik galbūt ji stebėjo mane įdėmiau nei paprastai. Retkarčiais Lukas kalbėjo su manim žvelgdamas tiesiai į akis, ir laikiau garbės reikalu atsakyti jam linksmai, natūraliai. Pokalbis pakrypo apie Bertraną, kuris turėjo grįžti kitą savaitę.

– Manęs čia nebus, – tariau.

– O kur tu būsi? – paklausė Lukas.

– Tikriausiai kelioms dienoms išvyksiu aplankyti savo tėvų.

– O kada grįšite? – dabar prašneko Fransuaza.

– Po dviejų savaičių.

– Dominyka, aš sakysiu jums „tu“! – šūktelėjo ji staiga. – Man nepatinka kreiptis „jūs“.

– Visi sakykim vienas kitam „tu“, – pritarė Lukas kikendamas ir nuėjo prie patefono.

Aš sekiau jį akimis ir atsisukusi į Fransuazą pastebėjau, kad ji žiūri į mane. Aš irgi pažvelgiau į ją, gana nerimastingai, ypač nenorėdama parodyti, kad vengiu jos. Ji uždėjo savo ranką ant manosios su liūdna šypsena, kuri mane sukrėtė.

– Jūs... na, ar tu man atsiųsi atviruką, Dominyka? Nepapasakojai, kaip laikosi tavo mama.

– Gerai, – tariau, – ji...

Nutilau, nes Lukas uždėjo dainą, kurią grodavo Žydrajame Krante, ir staiga man viskas iškilo prieš akis. Jis neatsisuko. Akimirką pajutau, kad mano mintys nevaldomai blaškosi nuo šios poros, tos muzikos, Fransuazos meilumo, Luko sentimentalumo, nuo visos tos maišalynės. Man užėjo nenugalimas noras bėgti.

– Man labai patinka ši daina, – ramiai tarė Lukas.

Jis atsisėdo ir aš supratau, kad jis nieko neprisimena. Netgi kandaus mudviejų pokalbio apie plokšteles – atsiminimus. Paprasčiausiai jam ši daina atmintyje buvo iškilusi du tris kartus, ir jis nusipirko plokštelę, norėdamas atsikratyti prisiminimų.

– Man ji taip pat labai patinka, – pasakiau.

Jis pakėlė akis į mane, prisiminė ir nusišypsojo man. Nusišypsojo taip švelniai, taip atvirai, kad aš nuleidau akis. O Fransuaza degėsi cigaretę. Pasijutau sutrikusi. Tai buvo paprasčiausia situacija, man atrodė, kad būtų pakakę prabilti apie ją ir kiekvienas ramiai, nešališkai būtų išdėstęs savo nuomonę, tarsi su visu tuo būtų visiškai nesusijęs.

– Ar mes eisime į tą spektaklį, ar ne? – paklausė Lukas.

Jis atsigręžė į mane ir paaiškino:

– Gavome kvietimą į naują spektaklį. Galėtume nueiti visi trys...

– Ak, mielai, – atsakiau, – kodėl gi ne?

Smaugiama nevaldomo juoko, vos nepridūriau: „Juk mes ir esame trise!“

Fransuaza nusivedė mane į miegamąjį, norėdama pamatuoti vieną iš savo paltų, prašmatnesnį už maniškį. Apvilko vieną, kitą, liepė apsisukti, pakėlė apykakles. Kurį laiką ji dviem apykaklės kraštais taip suėmė mano veidą, kad aš, vis dar draskoma to paties vidinio juoko, pamaniau: „Aš priklausau nuo jos

malonės. Gal ji mane tuoj pasmaugs ar man įkąs.“ Bet ji tik nusišypsojo.

– Jūs jame tiesiog skęstate.

– Tikrai, – pritariau, negalvodama apie paltą.

– Kai grįšite, mums reikės susitikti.

„Kurgi ne! – pamaniau. – Gal ji tuoj paprašys, kad nebesusitikinėčiau su Luku?“ Ir iškart sumečiau atsakymą: „Ne, nebegalėčiau.“

– Nes aš nusprendžiau jumis pasirūpinti, tinkamai aprengti ir parodyti įdomesnių dalykų nei studentai ir bibliotekos.

„O, Dieve, – pagalvojau, – dabar ne laikas, dabar ne laikas man tai sakyti.“

– Ne? – tęsė ji, man tylint. – Aš vyliausi, kad jūs man atstosite dukrą. – Ji tai pasakė juokdamasi, bet maloniai. – Nors ta dukra užsispyrusi ir nepaprastai intelektuali...

– Jūs labai maloni, – tariau, ypač pabrėždama žodį „labai“. – Aš nežinau, kuo užsiimti.

– Reikia tiesiog gyventi, – patarė ji juokdamasi.

„Gražiai įkliuvau, – pamaniau. – Bet jeigu Fransuaza mane tikrai myli ir taip nori susitikti su manim, aš dažniau matysiu Luką. Galbūt galėsiu jai paaiškinti. Galbūt po dešimties vedybinio gyvenimo metų jai tai nelabai rūpi.“

– Kodėl jūs mane taip mylite? – paklausiau.

– Jūs su Luku esate panašaus tipo žmonės, kurie šiek tiek nelaimingi ir nori, kad juos guostų Veneros globojami asmenys, tokie kaip aš. Jums nepavyks nuo to išsisukti...

Mintyse pakėliau rankas į dangų. Paskui mes ėjome į teatrą. Lukas juokavo, kalbėjo. Fransuaza man pasakojo, kas tie žmonės, su kuo ir t. t. Jie parvežė mane į nuomojamą būstą, ir Lukas visai natūraliai man pabučiavo delną. Grįžau šiek tiek paniurusi, užmigau, o kitą rytą traukiniu išvažiavau prie Jono.

Antras skyrius

Bet Jonas buvo pilkas ir nepakeliamai nuobodus. Tai nebebuvo vidinis nuobodulys, bet ilgėjimasis kažko neapčiuopiama. Savaitės pabaigoje susiruošiau grįžti. Man išvažiuojant, mama staiga atgijo ir paklausė, ar aš laiminga. Patikinau, kad taip, kad man labai patinka teisė, kad aš daug mokausi ir turiu puikių draugų. Tada ji nurimusi vėl nugrimzdo į savo melancholiją. Nė akimirkos – ne taip, kaip kitais metais – man nekilo noras jai išsipasakoti. Beje, ką galėjau jai pasakyti? Aš tikrai pradėjau senti.

Grįžusi radau Bertrano laiškutį; jis prašė, kad grįžusi jam paskambinčiau. Be jokios abejonės, jis laukė mano pasiaiškinimo – nes nelabai tikėjau Katrinos korektiškumu – ir turėjau tai padaryti. Tad paskambinau jam, ir mes susitarėme susitikti. O tada nuėjau į universiteto kavinę.

Šeštą valandą susitikau su Bertranu kavinėje Sen Žako gatvėje, ir man pasirodė, kad nieko neįvyko, kad viskas prasideda iš naujo. Bet kai jis atsistojo ir rimtu veidu pabučiavo mane į skruostą, atsitokėjau. Begėdiškai pamėginau apsimesti linksma ir nerūpestinga.

– Tu išgražėjai, – tikrai nuoširdžiai pradėjau aš, bet viduje šmėstelėjo ciniška mintelė: „Gaila.“

– Tu taip pat, – atkirto jis trumpai. – Norėčiau, kad žinotum: Katrina man viską papasakojo.

– Ką – viską?

– Apie tavo viešnagę Žydrajame Krante. Iš vienos kitos užuominos supratau, kad buvai su Luku. Taip ar ne?

– Taip, – prisipažinau. (Nustebau. Jis neatrodė įniršęs, o ramus ir šiek tiek nuliūdęs.)

– Tada pasakysiu: aš nesu iš tų, kurie linkę dalytis. Aš vis dar myliu tave: ganėtinai, kad galėčiau viską pamiršti, bet ne tiek, kad leisčiau sau prabangą pavyduliauti ir kankintis dėl tavęs, kaip šį pavasarį. Tu turi rinktis.

Jis tai išpoškino nesustodamas.

– Ką rinktis? – susierzinau. Kaip spėjo Lukas, Bertrano aš nelaikiau svarbiausia kliūtimi.

– Arba tu nebesusitikinėsi su Luku ir mudu toliau būsime drauge, arba tu susitikinėsi su juo, o mudu liksime geri bičiuliai. Štai ir viskas.

– Žinoma, žinoma.

Visiškai nesumojau, ką pasakyti. Jis atrodė subrendęs, rimtas: beveik žavėjausi juo. Bet jis man nieko nebereiškė, visiškai nieko. Uždėjau ranką ant jo rankos.

– Atleisk, – tariau, – aš negaliu.

Jis truputį patylėjo, žvelgdamas pro langą.

– Nelengva su tuo susitaikyti, – tarė jis.

– Nenoriu tavęs skaudinti, – pasakiau aš, ir tikrai labai kentėjau.

– Tai nėra sunkiausia, – tarė jis tarsi pats sau. – Pamatysi. Svarbiausia – apsispręsti. Sunkiau, kai negali paleisti.

Staiga jis atsigręžė į mane:

– Tu jį myli?

– Ne, – tariau suirzusi. – Apie tai negali būti nė kalbos. Mudu tik labai gerai sutariame.

– Jeigu turėsi nemalonumų, aš būsiu netoliese, – tarė jis. – Net neabejoju, kad turėsi. Pamatysi: Lukas – liūdnas protingas vyras, ir tiek.

Staiga mane užliejo džiaugsmo banga pagalvojus apie Luko švelnumą, jo juoką.

– Patikėk manim. Beje, – pridūrė jis sukaupęs jėgas, – žinok, Dominyka, aš būsiu netoliese. Su tavim buvau nepaprastai laimingas.

Mums abiem norėjosi verkti. Jam – todėl, kad viskas baigta ir kad vis dar vylėsi; man – todėl, kad maniau, jog prarandu tikrą globėją, kuris išleidžia mane į neaiškų nuotykį. Aš atsistojau ir švelniai jį pabučiavau.

– Lik sveikas, Bertranai. Atleisk man.

– Eik, – tarė jis švelniai.

Išėjau visiškai sugniuždyta. Nauji mokslo metai prasidėjo gerai...

Katrina tragišku veidu lūkuriavo mano kambaryje, sėdėdama ant lovos. Man įėjus, ji pašoko ir ištiesė man ranką. Paspaudžiau ją be džiaugsmo ir atsisėdau.

– Dominyka, aš noriu atsiprašyti. Man tikriausiai nereikėjo nieko pasakoti Bertranui. Kaip manai?

Mane nustebino, kad ji paklausė.

– Tai visai nesvarbu. Gal būtų buvę geriau, jeigu būčiau pati jam pasakiusi, bet nesvarbu.

– Puiku, – atsiduso ji su palengvėjimu.

Ji vėl atsisėdo ant lovos, susijaudinusi ir nudžiugusi.

– O dabar pasakok.

Aš tylėjau, paskui pradėjau kvatoti.

– Ak, ne! Tu nepakartojama, Katrina. Viską išpasakoji Bertranui ir – opa, viskas sutvarkyta! – o sutvarkiusi tą nemalonų reikalą pereini prie malonesnių!

– Nesityčiok iš manęs, – paprašė ji, vaidindama mažą mergaičiukę. – Papasakok man viską.

– Neturiu ką pasakoti, – atsakiau sausai. – Praleidau porą savaičių prie jūros su vyru, kuris man patinka. Dėl įvairių priežasčių istorija tuo ir baigiasi.

– Jis vedęs? – atsargiai paklausė ji.

– Ne. Kurčnebylis. Dabar turiu iškrauti lagaminą.

– Na, aš manau, kad tu man viską papasakosi, – tarė ji.

„Blogiausia, kad turbūt taip ir bus, – pamaniau, praverdama spintą. – Nelemta diena?..“

– Na, o aš, – tęsė ji, kaip naujai gimusi, – įsimylėjau.

– Ką tokį? – pasiteiravau. – Ak! Aišku, jis bus paskutinis.

– Na, jei tau neįdomu...

Bet ji čiauškėjo toliau. Piktai pradėjau tvarkytis. „Kodėl mano draugės tokios kvaišos? Lukui ji tikrai nepatiktų. Bet kuo čia dėtas Lukas? Beje, jis yra mano gyvenimas.“

– Vienu žodžiu, aš jį myliu, – užbaigė ji.

– O ką tau reiškia mylėti? – pasmalsavau.

– Nežinau. Mylėti – tai galvoti apie ką nors, visur su juo eiti, teikti jam pirmenybę. Argi ne taip?

– Nežinau. Gal.

Baigiau tvarkytis. Nusiminusi atsisėdau ant lovos. Katrina ėmė meilikauti.

– Dominyka, tu pakvaišai. Negalvoji apie nieką. Eime šį vakarą su mumis. Aš susitinku su Žanu Lui ir vienu jo bičiuliu, neparastai protingu tipu, besidominčiu literatūra. Jis tave prablaškys.

Vis tiek Lukui šiandien skambinti nenorėjau. O be to, jaučiausi pavargusi: gyvenimas man atrodė tarsi niūrus sūkurys, kurio viduryje kartais šmėsteldavo vienintelė pastovi dalelė – Lukas. Tik jis mane suprasdavo, man padėdavo. Man jo reikėjo.

Taip, man jo reikėjo. Negalėjau nieko iš jo reikalauti, bet vis

dėlto jis buvo šiek tiek atsakingas. Kad tik jis to nesužinotų. Susitarimas turi likti susitarimas, ypač jeigu jis kelia apmaudą kitiems.

– Eime, – tariau, – eime susitikti su tavo Žanu Bernaru ir jo protinguoju bičiuliu. Man nusispjauti ant proto, Katrina. Ne, netiesa; bet man patinka tik liūdni protai. Tokie, kurie visada randa išeitį, mane erzina.

– Žanas Lui, – pataisė ji, – ne Žanas Bernaras. Kokią išeitį?

– Štai tokią, – pasakiau jausmingai, rodydama į langą, pro kurį matėsi pilkšvai rožinis, švelnus pragaro liūdesys, žemas dangus.

– Tau kažkas negerai, – tarė Katrina nerimastingu balsu ir, lipant žemyn laiptais, apkabino mane, rūpestingai žiūrėdama į laiptus po mano kojomis. Vis dėlto aš ją labai mylėjau.

Žanas Lui buvo gražus, šiek tiek abejotino, bet gana malonaus grožio. Bet jo bičiulis Alenas buvo daug subtilesnis ir įdomesnis, ypač dėl aštraus proto, artistiškumo ir nuolat besikeičiančios nuomonės, to taip trūko Bertranui. Mes greitai išsiskyrėme su Katrina ir jos gerbėju, kurie, beje, demonstravo savo aistrą su nederamu, bent jau kavinėse, goduliu, ir Alenas palydėjo mane namo, pasakodamas apie Stendalį ir literatūrą, ir pirmą kartą per dvejus metus mane tai sudomino. Jis nebuvo nei gražus, nei bjaurus: niekuo neišsiskiriantis. Aš mielai sutikau pavakarieniauti su juo poryt melsdama, kad tai nebūtų laisva diena Lukui. Juk viskas sukosi tik apie jį, viskas nuo jo priklausė, bet niekas nuo manęs.

Trečias skyrius

Vienu žodžiu, aš mylėjau Luką ir greitai, jau pirmą naktį, kurią vėl praleidau su juo, sau tai prisipažinau. Šitai atsitiko kažkokiame viešbutyje krantinėje; pasimylėjus jis gulėjo ant nugaros ir kalbėjo su manimi užmerkęs akis. Jis prašė: „Pabučiuok mane.“ Ir aš, pasirėmusi alkūne, jį bučiavau. Bet, besilenkdama prie jo, jutau kažkokį pasidygėjimą, nenumaldomą įsitikinimą, kad šis veidas, šis vyras man yra viskas. Ir kad nevaldomas malonumas, laukimas, laikantis mane prie šių lūpų, tikrai buvo malonumas, meilės laukimas. Kaip aš jį myliu. Ir aš prigludau prie jo peties, nebučiavau, o iš baimės tyliai dejavau.

– Tu nori miego, – tarė jis, uždėdamas ranką man ant nugaros, ir tyliai nusijuokė. – Tu tarsi mažas žvėriukas; pasimylėjusi užsimanai miego arba gerti.

– Aš galvoju, kad aš jus labai myliu.

– Aš taip pat, – tarė jis, patapšnodamas man per petį. – Kai mudu nesimatome keletą dienų, tu pradedi man sakyti „jūs“. Kodėl?

– Jaučiu jums pagarbą, – prisipažinau. – Jaučiu jums pagarbą ir myliu jus.

Mes abu nusijuokėme.

– Ne, bet rimtai, – toliau kalbėjau žvaliai, tarsi ši nuostabi mintis man ką tik būtų šovusi į galvą, – ką jūs darytumėt, jei aš jus mylėčiau iš tikrųjų?

– Bet tu iš tikrųjų mane myli, – tarė jis, vėl užmerkdamas akis.

– Aš noriu pasakyti: jeigu negalėčiau be jūsų gyventi, jeigu norėčiau jus turėti visą laiką?..

– Aš labai susierzinčiau, – tarė jis. – Netgi nesijausčiau pamalonintas.

– Ir ką jūs man pasakytumėt?

– Pasakyčiau tau: „Dominyka, na... Dominyka, atleisk man."

Aš atsidusau. Jis net neturėjo to siaubingo atsargaus ir sąžiningo vyro reflekso ir nepasakė man: „Aš tave įspėjau."

– Iš anksto jums atleidžiu, – nuraminau.

– Paduok man cigaretę, – paprašė jis tingiai, – jos šalia tavęs.

Mes rūkėme tylėdami. Aš galvojau: „Na, aš jį myliu. Turbūt meilė ir yra tik šie žodžiai: „Aš jį myliu." Tai tik „tai", bet be šito „tai" išsigelbėjimo nėra."

Iš tikrųjų, visą savaitę tik „tai" ir tebuvo – Luko telefono skambutis: „Ar tu būsi laisva penkioliktos naktį?", sakinys, kurį prisimindavau kas tris keturias valandas, taip, kaip jį ištarė Lukas: šaltai, bet kiekvieną sykį priversdamas manyje suvirpėti tą neapibrėžtą slogumą, kurio nepavadintum nei laime, nei kančia. Ir dabar aš buvau šalia jo, o laikas, toks ilgas ir šviesus, slinko.

– Man reikia eiti, – tarė jis. – Be penkiolikos penkios! Jau vėlu.

– Taip, – atsakiau. – Fransuaza jau namie?

– Pasakiau jai, kad susitinku su belgais Monmartre. Bet kabaretus dabar turbūt jau uždaro.

– Ką ji pasakys? Jau penkios valandos, vėlu netgi belgams.

Jis kalbėjo užmerktomis akimis.

– Aš grįšiu, rąžydamasis pasakysiu: „Ak, tie belgai!" Ji atsisuks ir pasakys „Vonios kambaryje yra selterio" ir vėl užmigs. Štai taip.

– Žinoma! – tariau. – O kitą rytą paskubomis suregsi pasakojimą apie kabaretus, belgų papročius, apie...

– O! Paprasčiausiai išvardysiu... Nemėgstu meluoti, o juo labiau neturiu tam laiko.

– O kam turite laiko? – paklausiau.

– Niekam. Nei laiko, nei jėgų, nei noro. Jeigu ką nors gebėčiau, būčiau pamilęs tave.

– Ką tai būtų pakeitę?

– Nieko, mums nieko. Bent jau nemanau. Tiesiog būčiau nelaimingas, o dabar esu patenkintas.

Klausiau savęs, gal tai įspėjimas dėl mano ką tik ištartų žodžių, bet jis uždėjo ranką man ant galvos, tarsi laimindamas:

– Su tavim galiu kalbėtis apie viską. Man tai labai patinka. Fransuazai negalėčiau pasakyti, kad iš tikrųjų jos nemyliu, kad mudu neturime nuostabaus ir garbingo pamato. Jokio pamato, pagrindinis dalykas – mano nuovargis, mano nuobodulys. Beje, solidus pamatas, nuostabus. Remiantis tokiais dalykais kaip vienatvė, nuobodulys galima sukurti puikias ilgalaikes sąjungas. Tai pastovūs dalykai.

Aš kilstelėjau galvą nuo jo peties:

– Tai tik...

Buvau bepridurianti „tuščios kalbos“, nes manyje sukilo galinga pasipriešinimo banga, bet nutilau.

– Kas tau? Ką, užėjo nedidelis jaunatviškas priepuolis?

Jis švelniai nusijuokė.

– Mano vargšas kačiuk, tu tokia jauna, tokia beginklė. Laimė, tokia beginklė. Tai mane guodžia.

Lukas parvežė mane namo. Kitą dieną su juo, Fransuaza ir kažkokiu jų bičiuliu turėjau pietauti. Atsisveikindama pabučiavau jį per automobilio langą. Jo veidas atrodė suvargęs, pasenęs. Ta senatvė mane šiek tiek sujaudino ir pajutau, kad dar stipriau jį myliu.

Ketvirtas skyrius

Kitą dieną pabudau labai žvali. Miego stygius man visada išeidavo į naudą. Atsikėliau, nuėjau prie lango, įkvėpiau Paryžiaus oro ir be jokio noro užsidegiau cigaretę. Paskui vėl atsiguliau, pažvelgusi į veidrodį, pamačiau pajuodusius paakius, nenusakomą veido išraišką. Žodžiu, atrodžiau gražiai. Nutariau paprašyti šeimininkės, kad nuo rytojaus pašildytų kambarius, juk ji pakėlė buto nuomą.

– Čia siaubingai šalta, – pasakiau garsiai, ir mano balsas pasirodė užkimęs, juokingas.

– Miela Dominyka, – pridūriau, – jūs aistringai įsimylėjusi. Reikia pagalvoti apie tokius dalykus: pasivaikščiojimus, protingą skaitymą, jaunuolius, galbūt kokį nesunkų darbelį. Štai taip.

Nevalingai pajutau simpatiją pačiai sau. Tik pamanykit, velniai rautų, aš dar turiu šiek tiek humoro! Jaučiausi puikiai. Mano meilė priklauso man. Beje, netrukus pietausiu su savo aistros objektu. Tai tarsi kelionpinigiai už tą trapų nutolimą, kilusį iš fizinės euforijos, kurios priežastis aš, beje, supratau, kai nuvykau pas Fransuazą ir Luką. Sustabdžiau važiuojantį autobusą, o kontrolierius, apsimesdamas, kad nori man padėti, tuo pasinaudojo ir apkabino mane per liemenį. Aš jam parodžiau bilietą, ir

mudu, tarsi bendrininkai, nusišypsojome, jis kaip mergišius, o aš kaip moteris, pripratusi prie mergišių. Aš stovėjau, autobusui kratantis grindiniu, šiek tiek barškant, atsirėmusi į turėklą. Labai gera, man buvo labai gera dėl tos bemiegės nakties, tūnančios kažkur krūtinės duobutėje.

Pas Fransuazą jau buvo man nepažįstamas jų bičiulis, gana stambus, raudonskruostis ir šaltas vyriškis. Luko dar nebuvo, nes, kaip papasakojo Fransuaza, jis praleido naktį su klientais belgais ir atsikėlė tik dešimtą valandą. Tie belgai su savo Monmartru nusibodo. Pamačiau, kad storulis žvilgtelėjo į mane, ir pajutau, kad raustu.

Įėjo Lukas, jis atrodė išvargęs.

– Sveikas, Pjerai, – pasisveikino jis, – kaip laikaisi?

– Nelaukei manęs?

Jis turėjo kažką agresyvaus. Galbūt taip pasirodė todėl, kad Lukas nustebo pamatęs jį, o ne mane.

– Laukiau, seni, laukiau, – atsakė Lukas, šypteldamas pavargusia šypsena. – Ar čia nėra nieko išgerti? Koks ten žavus geltonas skystis tavo taurėje, Dominyka?

– Grynas viskis, – atsakiau. – Nejaugi jūs jo nebeatpažįstate?

– Ne, – tarė jis ir atsisėdo į fotelį taip, kaip atsisėdama geležinkelio stotyje, ant krėslo krašto. Paskui žvilgtelėjo į mus – ir vėl kaip stotyje – išsiblaškęs ir abejingas. Jis atrodė vaikiškas ir užsispyręs. Fransuaza nusijuokė.

– Lukai, vargšeli, tu atrodai beveik taip pat prastai kaip Dominyka. Beje, brangus vaikuti, aš viską sutvarkysiu. Tučtuojau pasakysiu Bertranui, kad jis...

Ji paaiškino, ką pasakys Bertranui. Aš nežiūrėjau į Luką. Ačiū Dievui, mes niekada nerezgėme jokio sąmokslo prieš Fransuazą. Net keista. Tarpusavyje apie ją kalbėdavomės kaip apie nepaprastai brangų vaiką, keliantį mums šiokių tokių rūpesčių.

– Tokios pramogos ne į sveikatą, – vėl prabilo vyras, vardu Pjeras, ir aš staiga supratau, kad apie Kanus jis veikiausiai žinojo. Tai paaiškino jo smerkiamas žvilgsnis iš pradžių, jo sausumas ir neaiškios užuominos. Staiga prisiminiau, kad mes jį ten buvome susitikę ir Lukas man pasakė, kad jis labai įsimylėjęs Fransuazą. Jis tikriausiai buvo įsižeidęs, todėl plepus. Katrinos tipo žmogus: nieko neslėpti nuo savo draugų, padaryti paslaugą, neleisti apgaudinėti ir t. t. O jeigu Fransuaza viską sužinotų, pažiūrėtų į mane su panieka, pykčiu, su visu tuo, kas jai taip svetima, o man pasirodytų, kad nesu to nusipelniusi, ką aš daryčiau?

– Eime pietauti, – tarė Fransuaza. – Mirštu iš bado.

Mes pėsti ėjome į netoliese esantį restoraną. Fransuaza paėmė mane už rankos, o vyrai sekė mums įkandin.

– Kaip ramu, – tarė ji, – dievinu rudenį.

Ir nežinia kodėl šie žodžiai man priminė kambarį Kanuose, Luką prie lango, sakantį: „Tau tereikia išsimaudyti vonioje ir išgerti taurę viskio, ir viskas bus gerai." Tai buvo pirmąją dieną, aš buvau nelabai patenkinta, prieš akis dar laukė dvi savaitės, dvi savaitės su Luku – dieną, naktį. Būtent to dabar troškau labiausiai, to, kas, be abejo, jau niekada daugiau negrįš. Jei būčiau žinojusi... Bet jeigu būčiau žinojusi, viskas būtų buvę panašiai. Labai taiklūs Prusto žodžiai: „Labai retai laimė ateina ir išpildo patį karščiausią troškimą." Tą naktį įvyko būtent taip: kai aš prigludau prie Luko veido, nors visą savaitę jo troškau, tas prisilietimas man sukėlė savotišką pasidygėjimą, kurio priežastis galbūt buvo tiesiog netikėtas tuštumos, kuri buvo mano gyvenimo dalis, stygius. Tuštumos, kylančios iš jausmo, kad mano gyvenimas eina kažkur šalia manęs. O tą akimirką, priešingai, pajutau, kad pagaliau susiliejau su savo gyvenimu ir pasiekiau didžiausią palaimą.

– Fransuaza! – šūktelėjo Pjeras iš paskos.

Mes atsigręžėme ir pasikeitėme poromis. Aš atsidūriau priekyje, šalia Luko – žingsniavau koja kojon rausvai geltonu prospektu, ir mudu tikriausiai galvojome apie tą patį, nes jis pažvelgė į mane klausiamai, beveik šiurkščiai.

– Ak, taip, – atsidusau aš.

Jis liūdnai gūžtelėjo pečiais: nežymus judesys, kuris dar labiau pagyvino jo veidą.

Jis išsitraukė iš kišenės cigaretę, eidamas ją uždegė ir padavė man. Kiekvieną sykį, kai ko nors varžydavosi, jis griebdavosi cigaretės, nors ir buvo žmogus, neturintis jokių įpročių.

– Tas tipas, – tarė jis, – žino apie mudu.

Jis tai pasakė susimąstęs, neparodydamas baimės.

– Ar tai pavojinga?

– Jis ilgai neištvers nepaguodęs Fransuazos. Noriu pasakyti, kad šiuo atveju žodis „paguosti" nebūtinai reiškia blogiausia.

Kurį laiką žavėjausi jo patinišku pasitikėjimu.

– Jis švelnus stuobrys, – tarė jis. – Fransuazos studijų draugas, įsivaizduoji?

Įsivaizdavau.

Lukas pridūrė:

– Man nemalonu tik tai, kad bus įskaudinta Fransuaza. O juo labiau tu...

– Suprantu, – pasakiau.

– Nemaloniai jausčiausi dėl tavęs, jeigu Fransuazai visa tai pasirodytų labai nepadoru iš tavo pusės. Fransuaza tau gali padaryti daug gera. Ji tikra draugė.

– Aš neturiu tikros draugės, – tariau liūdnai. – Neturiu nieko tikra.

– Tau liūdna? – paklausė jis ir paėmė mano ranką.

Akimirką susijaudinau dėl šio judesio, akivaizdžių Luko tykančių pavojų, paskui mane apėmė liūdesys. Lukas iš tikrųjų

laikė mano ranką, ir mudu ėjome drauge, matant Fransuazai, bet ji gerai žinojo, kad mane už rankos laiko jis, Lukas, pavargęs žmogus. Be abejo, Fransuaza manė, kad jeigu jo sąžinė būtų nešvari, jis to nedarytų. Ne, jis nelabai rizikavo. Tai buvo abejingas žmogus. Aš spustelėjau jo ranką: iš tikrųjų tai jis, tai tik jis. Ir manęs nesiliovė stebinti, kad man daugiau nieko nereikia.

– Neliūdna, – atkirtau. – Nei šiaip, nei taip.

Melavau. Būčiau norėjusi jam pasakyti, kad meluoju ir kad, tiesą sakant, man jo reikia, bet visa tai, esant šalia jo, atrodė nerealu. Nebuvo nieko: nebuvo nieko, tik pora malonių savaičių, kupinų fantazijų, nusivylimų. Kodėl taip drasko širdį? Skausmingas meilės slėpinys, pašaipiai pamaniau. Iš tikrųjų pykau ant savęs, nes žinojau, kad esu pakankamai stipri, ganėtinai laisva, tikrai gebanti patirti laimingą meilę.

Pietūs truko ilgai. Sutrikusi stebėjau Luką. Jis gražus ir protingas, ir pavargęs. Nenorėjau su juo išsiskirti. Kūriau miglotus planus žiemai. Atsisveikindamas jis man pažadėjo paskambinti. Fransuaza pridūrė, kad ji taip pat paskambins ir nusives mane su kai kuo supažindinti.

Jie man nepaskambino – nei vienas, nei kitas. Tai truko pusantros savaitės. Luko vardas man tapo našta. Pagaliau jis paskambino ir pranešė, kad Fransuaza viską žino ir kad jis, kai tik galės, man vėl paskambins, nes yra apsikrovęs darbais. Jo balsas skambėjo švelniai. Sėdėjau savo kambaryje sustingusi, nelabai susivokdama. Turėjau vakarieniauti su Alenu. Jis man negalėjo nieko padėti. Buvau visiškai sugniuždyta.

Per porą kitų savaičių mačiausi su Luku du kartus. Vieną sykį bare Voltero krantinėje, kitą kartą viešbučio kambaryje, kur neradome ką pasakyti vienas kitam nei prieš, nei po to. Viskas atrodė taip prėska. Visada smalsu stebėti, kaip gyvenimas pamina romantiškiausias sąjungas. Supratau, kad tikrai nesu sukurta

būti linksma vedusio vyro bendrininkė. Aš jį myliu. Reikėjo apie tai pagalvoti, pagalvoti bent jau apie tai, ką gi reiškia: meilė; tas apsėdimas, tas skausmingas nepasitenkinimas. Pamėginau pajuokauti. Jis neatsiliepė. Kalbėjosi su manim tyliai, švelniai tarsi prieš mirtį... Fransuaza jaučiasi labai įskaudinta.

Jis pasidomėjo, ką aš veikiau. Atsakiau, kad mokiausi, skaičiau. Skaičiau ar ėjau į kiną apsėsta minties, kad galėsiu jam papasakoti apie tą knygą ar apie filmą, apie kurio režisierių jis man siūlė pasidomėti. Beviltiškai ieškojau tarpusavio sąlyčio taškų, kitų saitų nei šleikštokas skausmas, kurį suteikėme Fransuazai. Jų nebuvo, bet mes negalvojome ir apie sąžinės graužatį. Aš negalėjau jam pasakyti: „Prisimink." Būčiau apgaudinėjusi ir išgąsdinusi jį. Negalėjau jam pasakyti, kad nuolat gatvėse matydavau ar įsivaizduodavau matanti jo automobilį, kad be paliovos sukdavau jo telefono numerio pradžią, kad grįžusi namo karštligiškai kamantinėdavau šeimininkę, kad viskas atsimušdavo į jį ir kad aš mirtinai pykdavau ant savęs. Aš neturėjau teisės į nieką. Nieką, kuris tuo metu buvo jo veidas, jo rankos, jo švelnus balsas, ta visa nepakeliama praeitis... Aš sulysau.

Alenas buvo geras, vieną dieną aš jam viską papasakojau. Mudu sukorėme daugybę kilometrų, ir jis analizavo mano meilę tarsi literatūros objektą, tai man leido atsiriboti ir kalbėti apie ją pačią.

– Žinai, vis dėlto gerai, kad tai baigsis, – kalbėjo jis. – Po pusmečio ar metų tu juoksies iš viso šito.

– Nenoriu, – papriešta ravau. – Aš ginu ne tik save, bet ir visa tai, kas buvo tarp mudviejų. Kanus, mūsų juoką, mūsų sutarimą.

– Bet juk tu žinai, kad kada nors tai bus nebesvarbu.

– Gerai žinau, bet tai manęs nejaudina. Man tas pats. Dabartis, man terūpi dabartis.

Mes vaikštinėdavome. Vakarais jis palydėdavo mane į nuomojamą būstą, tvirtai paspausdavo ranką, ir grįžusi aš paklaus-

davau šeimininkės, ar neskambino ponas Lukas H. Ji sakydavo, kad ne, šypsodavosi. Aš išsitiesdavau ant lovos, galvodavau apie Kanus.

Galvodavau: „Lukas manęs nemyli“, – ir nuo tos minties man suspausdavo širdį. Aš tai kartodavau, ir skausmas vėl grįždavo, kai kada gana aštrus. Tada man atrodydavo, jog vien tai, kad šį nežymų, ištikimą, iki dantų apsiginklavusį skausmą, kuris vos man užsigeidus bet kada gali užeiti, aš galėjau valdyti, reiškia, kad aš jau žengiau vieną žingsnį. Aš sakydavau: „Lukas manęs nemyli“, ir vėl mane nusmelkdavo skausmas. Tačiau vos tik panorėjusi aš negalėjau jam sukliudyti, kad jis netikėtai neužplūstų per paskaitą ar pietaujant, neužkluptų manęs ir neįskaudintų. Negalėjau atsikratyti to kasdienio, pateisinamo nuobodulio, to lervos gyvenimo lietui lyjant, rytinio nuovargio, nuobodžių paskaitų, pokalbių. Aš kankinausi. Sakiau sau, kad kankinuosi iš smalsumo, su ironija ir panašiai, kad tik išvengčiau tos apgailėtinos nelaimingos meilės nuogybės.

Tai, kas turėjo įvykti, įvyko. Vieną vakarą vėl susitikau su Luku. Mudu važinėjomės Bulonės miške jo automobiliu. Jis pasakė, kad turi mėnesiui išvykti į Ameriką. Pasakiau: įdomu. Paskui suvokiau tikrovę: mėnuo. Čiupau cigaretę.

– Kai grįšiu, tu mane būsi pamiršusi, – tarė jis.

– Kodėl? – paklausiau.

– Mano vargše brangute, tau būtų tik geriau, tikrai geriau... – ir jis sustabdė automobilį.

Aš žiūrėjau į jį. Jo veidas buvo įsitempęs, susikrimtęs. Tad jis žinojo. Viską žinojo. Tai nebebuvo tiktai vyras, kurį reikia saugoti, jis buvo ir bičiulis. Staiga aš įsistvėriau į jį. Priglaudžiau skruostą prie jo skruosto. Mačiau medžių šešėlius. Girdėjau savo balsą, tariantį neįtikimus žodžius.

– Lukai, taip nebegalima. Jūs negalite manęs palikti. Aš ne-

begaliu gyventi be tavęs. Jūs turite likti čia. Aš esu viena, visai viena. Aš to nepakelsiu.

Klausiausi savo pačios balso nustebusi. Tas balsas buvo begėdiškas, jaunas, maldaujantis. Tikėjausi, kad Lukas man pasakys: „Na, na, viskas praeis, nusiramink." Bet aš kalbėjau toliau, o Lukas tylėjo.

Pagaliau, tarsi norėdamas sustabdyti tą žodžių srautą, jis rankomis suėmė mano galvą, švelniai pabučiavo į lūpas.

– Mano vargše brangute, – kalbėjo jis, – mano vargšele.

Jo balsas buvo susijaudinęs. Iškart pagalvojau: „Laikas" ir: „Man labai reikia pasiguosti." Pravirkau įsikniaubusi į jo švarką. Bėgo laikas, Lukas parvežė mane išsekusią namo. Aš nesipriešinsiu, ir jo čia nebebus. Man kilo noras maištauti.

– Ne, – tariau, – ne.

Įsistvėriau į jį, norėjau būti su juo, ištirpti jame.

– Aš tau paskambinsiu. Prieš išvažiuojant mes susitiksim, – pažadėjo jis. – Atleisk man, Dominyka, prašau atleisti. Buvau nepaprastai laimingas su tavim. Juk žinai, kad tau tai praeis. Viskas praeina. Nežinau ką atiduočiau, kad tik...

Jis bejėgiškai mostelėjo ranka.

– Galėtum mane mylėti? – paklausiau.

– Taip.

Jo skruostas buvo švelnus, karštas nuo mano ašarų. Aš nematysiu jo visą mėnesį, jis manęs nemyli. Keistas jausmas – neviltis, keista, kad žmogus ją gali pakelti. Lukas parvežė mane namo. Aš nebeverkiau. Buvau sugniuždyta. Jis man paskambino kitą dieną, dar kitą. Jo išvykimo dieną aš sirgau gripu. Jis trumpai užsuko manęs aplankyti. Pas mane buvo užbėgęs Alenas, ir Lukas pakštelėjo man į skruostą. Jis man parašysiąs.

Penktas skyrius

Kartais pabusdavau vidury nakties išdžiūvusia burna, ir prieš pat pabundant kažkas pašnabždomis liepdavo vėl užmigti, pasinerti į šilumą, nesąmoningumą, tarsi į vienintelę atgaivą. Bet aš jau galvodavau: „Tai troškulys, reikia tik atsikelti, nueiti iki prausyklos, atsigerti ir vėl užmigsiu.“ Bet kai atsistodavau, veidrodyje išvysdavau savo atvaizdą, blausiai apšviestą gatvės žibinto, ir kai drungnas vanduo gurgėdavo mano gerkle, man užeidavo neviltis, ir aš drebėdama iš šalčio vėl atsiguldavau, jausdama tikrą fizinį skausmą. Vos atsigulusi ant pilvo, suėmusi galvą rankomis, spausdavau savo kūną prie lovos, tarsi mano meilė Lukui būtų buvęs suglebęs plėšrus žvėris, kurį aš būčiau gebėjusi sutraiškyti savo kūnu. O paskui prasidėdavo grumtynės. Mano atmintis, mano vaizduotė virsdavo dviem žiauriais priešais. Iškildavo Luko veidas, Kanai, tai, kas buvo, tai, kas galėjo būti. Ir nuolatinis mano mieguisto kūno, mano įsipykusio proto maištas. Aš įsitempdavau, stengdavausi viską sustatyti į vietas: „Aš esu Dominyka. Aš myliu Luką, kuris nemyli manęs. Vienpusė meilė, liūdesys – neišvengiama. Reikia viską baigti.“ Aš įsivaizduodavau, kaip reikėtų viską baigti, beje, galutinai, nusiųsti Lukui elegantišką, kilnų laišką, paaiškinantį jam, kad viskas baigta.

Bet tas laiškas turėtų prasmę tik tada, jeigu jo elegantiškumas, kilnumas man grąžintų Luką. Ir aš, prieš įsivaizduodama, kad esu taip žiauriai atplėšta nuo jo, iškart įsivaizduodavau mūsų susitaikymą.

Kaip sako geri žmonės, tereikėjo priešintis. Bet priešintis kam? Aš nesidomėjau jokiu kitu žmogumi, netgi pačia savim. Ne, domėjausi savimi, bet tik savo santykiu su Luku.

Katrina, Alenas, gatvės. Tas vaikinukas, netikėtai pabučiavęs mane, su kuriuo daugiau nenorėjau susitikti. Lietus, Sorbona, kavinės. Amerikos žemėlapiai. Aš nekenčiau Amerikos. Nuobodulys. Nejaugi tai niekad nesibaigs? Nuo Luko išvykimo praėjo daugiau kaip mėnuo. Jis man atsiuntė trumpą, švelnų ir liūdną laiškutį, mokėjau jį atmintinai.

Mane guodė, kad mano protas, kuris ligi šiol priešinosi šiai aistrai, tyčiojosi iš jos, šaipėsi iš manęs, kurstė mano viduje sunkius dialogus, pamažu darėsi sąjungininku. Aš nebegalvodavau „Baikime tuos juokus“, o „Kaip būtų galima sumažinti nuostolius?“ Naktys buvo vienodos ir nykios, persmelktos liūdesio, bet dienos, įsitraukus į skaitymą, kartais bėgdavo greitai. Aš mąstydavau apie „save ir Luką“ kaip apie atsitiktinumą, bet tai man netrukdė tokiomis sunkiomis akimirkomis, kai stabteldavau ant šaligatvio, pajusti, kaip kažkas veržiasi man iš vidaus ir užlieja pasišlykštėjimu, pykčiu. Grįždavau į kavinę, įmesdavau dvidešimt frankų į muzikos automatą, pasidovanodavau keletą minučių splino, klausydama Kanų melodijos. Alenas galų gale nebeištverdavo. O aš mokėjau kiekvieną jos natą, prisimindavau mimozos kvapą, jis priklausė man. Aš nemylėjau savęs.

– Pakaks, seni, – sakydavo kantrusis Alenas, – pakaks!

Man nepatikdavo, kai jis mane taip vadindavo: „Seniu“, bet dabar tai mane guodė.

– Tu geras, – sakydavau Alenui.

– Visai ne, – paprieštaraudavo jis. – Aš rašysiu disertaciją apie meilę. Esu suinteresuotas asmuo.

Bet ta muzika mane įtikindavo. Įtikindavo, kad man reikia Luko. Puikiai vokiau, kad tas poreikis susijęs su mano meile ir kartu atskirtas nuo jos. Aš dar gebėjau skirti žmogų, bendrininką ir savo aistros objektą: priešą. Bet blogiausia – negebėjau pakankamai jo įvertinti, kaip tai galima padaryti su žmonėmis, kurie jums atsako šiltais jausmais. Būdavo akimirkų, kai pagalvodavau: „Vargšas Lukas, koks jam būtų su manimi vargas, kokia nuobodybė!“ Ir smerkiau save už tai, kad negebu būti lengvabūdė, juo labiau kad tai, nors ir apmaudu, gal būtų jį pririšę prie manęs. Bet aš puikiai žinojau, kad apmaudo jis nejautė. Tai nebuvo priešininkas, o Lukas. Nemačiau jokios išeities.

Vieną dieną, antrą valandą, man išeinant į paskaitą, šeimininkė padavė telefono ragelį. Imant jį širdis man nebesidaužydavo, nes Lukas buvo išvykęs. Iškart pažinau dvejojantį žemą Fransuazos balsą:

– Dominyka?

– Taip, – atsakiau aš.

Laiptinėje buvo visiškai tylu.

– Dominyka, norėjau paskambinti jums anksčiau. Gal vis dėlto galėtumėte pas mane užeiti?

– Žinoma, – atsakiau. Valdžiau savo balsą taip, kad jis turėjo skambėti gana nerūpestingai.

– Gal galėtumėte šiandien vakare, šeštą?

– Sutarta.

Ir ji padėjo ragelį. Buvau susijaudinusi ir laiminga, išgirdusi jos balsą. Tai priminė savaitgalius, automobilį, pietus restorane, jaukią aplinką.

Šeštas skyrius

Į paskaitą nenuėjau, slampinėjau gatvėmis galvodama, ką Fransuaza gali man pasakyti. Pagal klasikinę reakciją, man atrodė, aš per daug iškentėjau, kad ji turėtų ant manęs pykti. Šeštą valandą lynojo, gatvės nuo šviesų buvo drėgnos ir žvilgėjo kaip ruonių nugaros. Įėjusi į namo vestibiulį, pamačiau save veidrodyje. Buvau labai sulysusi, vyliausi, kad rimtai susirgsiu ir Lukas ateis ir raudos prie manęs – prie mirštančiosios galvūgalio. Mano plaukai buvo sušlapę, atrodžiau kaip persekiojamas žvėris; aš pažadinsiu amžinąjį Fransuazos gerumą. Trumpai stabtelėjau ir apžiūrėjau save. Gal būčiau galėjusi „gudrauti“, nuoširdžiai prisirišti prie Fransuazos, slapukauti su Luku, laviruoti. O kam? Kaip laviruoti su tuo niekad nepaliekančiu, nuginkluojančiu, visapusiu jausmu. Meilė mane labai stebino, žavėjo. Buvau pamiršusi, kad ji nieko neduoda, tik teikia dingstį kentėti.

Fransuaza atidarė duris vos vos šypsodama ir šiek tiek išsigandusi. Įėjusi nusivilkau lietpaltį.

– Kaip laikotės? – paklausiau.

– Puikiai, – atsakė ji. – Sėskis. Hm... sėskitės.

Buvau pamiršusi, kad ji mane tujino. Atsisėdau. Ji apžiūrėjo

mane, akivaizdžiai nustebinta mano apgailėtinos išvaizdos. Tai sujaudino mane pačią.

– Gal ko nors išgersite?

– Mielai.

Ji įpylė man viskio, paėmusi iš indaujos. Buvau pamiršusi jo skonį. Jis man priminė mano liūdną kambarį, universiteto valgyklas. Rusvasis paltas, kurį jie buvo padovanoję, man taip pat labai pravertė. Jaučiausi tokia įsitempusi ir nusiminusi, kad, atgaudama pasitikėjimą savimi, susierzinau.

– Na, štai, – pasakiau.

Pakėliau akis ir pažvelgiau į ją. Ji sėdėjo priešais mane ant sofos ir, netardama nė žodžio, įdėmiai mane stebėjo. Mes galėjome dar pasišnekučiuoti apie ką nors kita, o aš išeidama sumišusi jai pasakyti: „Tikiuosi, jūs nelabai pykstate ant manęs." Tai priklausė nuo manęs; būtų pakakę tučtuojau, kol tyla nevirto dvigubu prisipažinimu, prabilti. Bet aš tylėjau. Pagaliau atėjo ta akimirka, aš gyvenau ta akimirka.

– Norėjau paskambinti jums anksčiau, – galiausiai tarė ji, – Lukas prašė tai padaryti. Ir dar todėl, kad nesmagiai jaučiausi, žinodama, jog jūs Paryžiuje vieniša. Galų gale...

– Ir man reikėjo jums paskambinti, – pasakiau.

– Kodėl?

Buvau besakanti: „Atsiprašyti", bet žodis man pasirodė per silpnas. Prisipažinau visą teisybę.

– Todėl, kad to norėjau, kad tikrai jaučiausi vieniša. O be to, man buvo nemalonu galvoti, jog jūs manote...

Neaiškiai mostelėjau.

– Jūs prastai atrodote, – švelniai tarė ji.

– Taip, – atšoviau piktai. – Jeigu būčiau galėjusi, būčiau atėjusi pas jus, jūs būtumėte pamaitinusi mane žlėgtainiais, aš būčiau atsigulusi ant jūsų kilimo, jūs būtumėt guodusi mane. Nelaimė,

jūs – vienintelis žmogus, kuris būtų mokėjęs tai padaryti, ir vienintelis, kuris to padaryti negalėjo.

Aš drebėjau. Taurė virpėjo mano rankoje. Fransuazos žvilgsnis tapo nebepakeliamas.

– Tai... tai nemalonu, – pasakiau atsiprašydama.

Ji paėmė iš mano rankų taurę, padėjo ant stalo ir vėl atsisėdo.

– Aš pavyduliavau, – tarė ji tyliu balsu, – tiesiog fiziškai pavyduliavau.

Pažvelgiau į ją. Tikėjausi visko, tik ne šito.

– Tai kvaila, – tarė ji, – juk gerai žinojau, kad tarp jūsų su Luku nieko rimta nėra.

Pamačiusi mano išraišką, ji iškart atsiprašydama mostelėjo, man tai patiko.

– Na, noriu pasakyti, kad fizinė neištikimybė nėra taip svarbu; bet aš visada tokia. O ypač dabar... dabar, kai...

Atrodė, kad ji kenčia. Bijojau to, ką ji buvo bepradedanti sakyti.

– Dabar, kai esu jau nebe tokia jauna, – užbaigė ji nusigręždama, – ir nebe tokia geidžiama.

– Ne, – prieštaraujamai pasakiau.

Nė nemaniau, kad ta istorija gali turėti kitą, man nežinomą, apgailėtiną, netgi ne apgailėtiną, o paprastą, liūdną matmenį. Maniau, kad ši istorija sukasi tik apie mane, aš juk nieko nenutuokiau apie jųdviejų gyvenimą.

– Tai visai kas kita, – pasakiau ir atsistojau.

Priėjau prie jos ir likau stovėti. Ji atsigręžė į mane ir šyptelėjo.

– Vargše Dominyka, viskas taip painu!

Aš prisėdau šalia jos, susiėmusi galvą rankomis. Ausyse ūžė. Jaučiau tuštumą. Būčiau mielai pravirkusi.

– Aš jus labai myliu, – tarė ji. – Nepaprastai. Man skaudu manyti, kad jūs nelaiminga. Pamačiusi jus pirmą kartą pama-

niau, kad mes galėsime padaryti jus laimingą, jūs atrodėte kaip užspeistas žvėriukas. Nelabai pavyko.

– Taip, aš buvau ne visai laiminga. Beje, Lukas mane įspėjo, kad taip atsitiks.

Būčiau norėjusi pulti prieš ją, prieš tą aukštą didžiadvasį kūną, prisipažinti jai, kad būčiau norėjusi laikyti ją savo motina, kad esu be galo nelaiminga, verkšlenti. Bet negalėjau suvaidinti netgi šio vaidmens.

– Jis grįš po dešimties dienų, – tarė ji.

Koks sukrėtimas dar tebeslypėjo toje užsispyrusioje širdyje? Fransuaza turi susigrąžinti Luką ir tariamą savo laimę. Aš turėjau pasiaukoti. Ši mintis sukėlė man šypseną. Iš paskutiniųjų stengiausi nuslėpti nuo savęs savo nereikšmingumą. Aš neturiu ko aukoti, neturiu jokios vilties. Galiu tik viską nutraukti arba leisti laikui išgydyti ligą. Tas kandus nusižeminimas teikė savotiško optimizmo.

– Vėliau, Fransuaza, – tariau, – kai man viskas praeis, aš pas jus su Luku užeisiu. Dabar man belieka laukti.

Ant slenksčio ji mane švelniai pabučiavo. Neištarė: „Iki greito pasimatymo."

Bet vos grįžusi namo aš griuvau ant lovos. Ką jai prikalbėjau, kokių šiurkščių kvailysčių? Grįš Lukas, apkabins mane, pabučiuos. Netgi jeigu ir manęs nemyli, Lukas bus čia. Tas košmaras baigsis.

Po dešimties dienų Lukas grįžo. Žinojau tai, nes jo parvykimo dieną autobusu važiavau pro jo namus ir pamačiau jo automobilį. Grįžau į nuomojamą būstą ir laukiau Luko skambučio. Nieko. Nei tą, nei kitą dieną, kai aš, apsimetusi serganti gripu, laukiau jo.

Jis buvo čia. Jis man neskambino. Po pusantro mėnesio išsiskyrimo. Neviltis – tai drebulys, kažkoks vidinis juokas, ramy-

bės neduodantis abejingumas. Niekada tiek nekentėjau. Guodžiau save, kad tai paskutinis protrūkis, bet koks nepaprastai sunkus.

Trečią dieną atsikėliau. Nuėjau į paskaitas. Vėl pradėjau susitikinėti su Alenu. Atidžiai klausydavausi jo pasakojimų, juokiausi. Nežinau kodėl mane persekiojo vienas sakinys. „Kažkas papuvę danų karalystėj."* Tie žodžiai visą laiką sukosi man ant liežuvio galo.

Vieną rytą, besibaigiant antrajai savaitei, atsikėliau širdyje skambant muzikai, transliuojamai per geraširdžio kaimyno radiją. Tai buvo nuostabus Mocarto *andante*, kaip visada, primenantis aušrą, mirtį, savotišką šypseną. Gulėdama lovoje, aš ilgai klausiausi muzikos. Jaučiausi beveik laiminga.

Mane pašaukė šeimininkė. Kvietė prie telefono. Neskubėdama apsisiaučiau chalatu ir nulipau žemyn. Pamaniau, kad skambina Lukas ir kad tai jau nebėra taip svarbu. Kažkas šliaužė iš mano vidaus.

– Kaip laikaisi?

Klausiausi jo balso. Tai jo balsas. Iš kur atėjo ta ramybė, švelnumas, tarsi kažin kas gyva, esminio, veržėsi iš manęs. Lukas kvietė mane kitą dieną susitikti. Aš sutikau: „Gerai, gerai."

Grįžau į savo kambarį labai susirūpinusi. Muzika nebegrojo, ir aš apgailestavau, kad negirdėjau pabaigos. Netikėtai užklupau save veidrodyje ir pamačiau, kad šypsausi. Nenustojau sau šypsotis, negalėjau. Žinojau, kad ir vėl esu viena. Panorau ištarti šį žodį sau pačiai. Viena. Viena. Na, ir kas? Aš juk moteris, mylėjusi vyrą. Tai paprasčiausia istorija; nėra ko vaipytis.

* Cit. iš: Viljamas Šekspyras. *Dramos; Sonetai.* Vilnius: Vaga, 1986, p. 353. Vertė A. Churginas.

Sagan, Françoise

Sa58 Savotiška šypsena : romanas / Françoise Sagan ; iš prancūzų kalbos vertė Vitalija Gylikienė. – Vilnius : Tyto alba, 2007. – 107, [5] p.

ISBN 978-9986-16-546-0

Françoise Sagan (1935–2004) – viena žymiausių XX a. prancūzų rašytojų, kurios kūriniai daugelį metų pirmauja geriausiai perkamų Prancūzijos knygų sąrašuose. „Savotiška šypsena“ – antrasis autorės romanas, parašytas 1955-aisiais, vos metams praėjus po garsiojo „Sveikas, liūdesy“ debiuto. Nepretenzinga studentės Dominykos ir gerokai vyresnio Luko meilės istorija pasakojama su tam tikra distancija, savotiška ironija ir švelnumu.

UDK 840-3

FRANÇOISE SAGAN

SAVOTIŠKA ŠYPSENA

Romanas

Iš prancūzų kalbos vertė *Vitalija Gylikienė*
Viršelio dailininkė *Ilona Kukenytė*

SL 1686. 2007 05 03. 3,50 apsk. l. l.
Išleido „Tyto alba“, J. Jasinskio g. 10, LT-01112 Vilnius, tel. 2497453,
info@tytoalba.lt
Spausdino AB spaustuvė „Spindulys“, Gedimino 10, LT-44318 Kaunas,
www.spindulys.lt

Nenustojau sau šypsotis, negalėjau. Žinojau, kad ir vėl esu viena. Panorau ištarti šį žodį sau pačiai. Viena. Viena. Na, ir kas? Aš juk moteris, mylėjusi vyrą. Tai paprasčiausia istorija; nėra ko vaipytis.

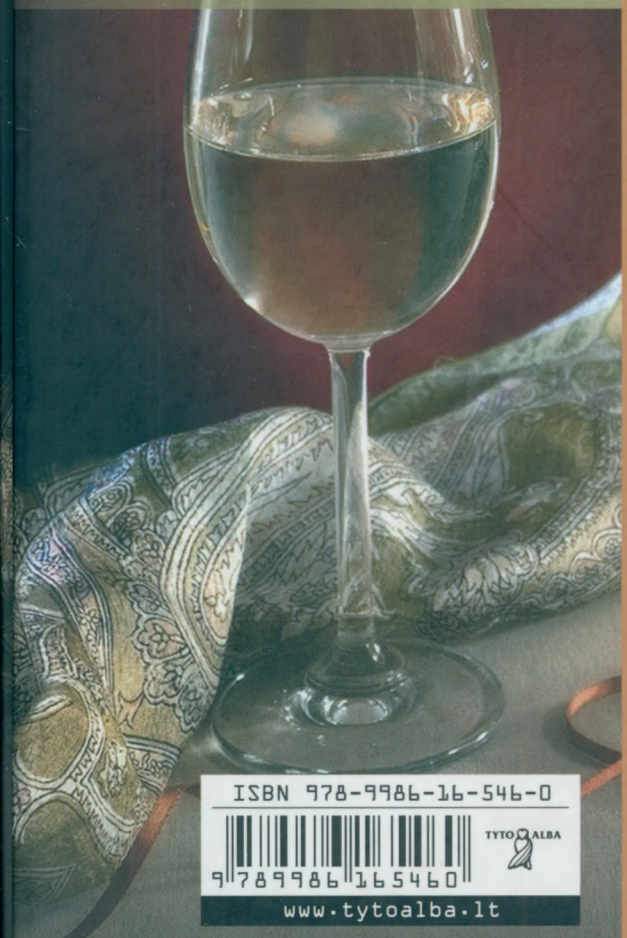

ISBN 978-9986-16-546-0
TYTO ALBA
9 789986 165460
www.tytoalba.lt

Françoise Sagan (1935–2004) – viena žymiausių XX a. prancūzų rašytojų, kurios kūriniai daugelį metų pirmauja geriausiai perkamų Prancūzijos knygų sąrašuose. Rašytoja, pasirinkusi Sagan slapyvardį iš meilės Marselio Prusto kūrybai, jau pirmuoju savo romanu pavergusi Prancūziją, įkūnijo keistą ir hipnotizuojamai patrauklų cinizmo, snobizmo, kilnumo ir subtilumo derinį. Jos gyvenimas buvo toks pat audringas ir sudėtingas, kaip ir jos knygos. Aistringai mylėjusi vyrus, mėgusi prabangius automobilius, lošimo azartą, į savo romanus rašytoja perkėlė savo pačios jausmų sumaištį.

Vyro ir moters santykiai, aistra ir abejingumas, daug žadanti užsimezgančio romano pradžia ir jausmų žlugimas – amžinos temos, kurias Françoise Sagan vis iš naujo gvildena savo knygose.

„Savotiška šypsena“ – antrasis autorės romanas, parašytas 1955-aisiais, vos metams praėjus po garsiojo „Sveikas, liūdesy“ debiuto. Nepretenzinga studentės Dominykos ir gerokai vyresnio Luko meilės istorija pasakojama su tam tikra distancija, savotiška ironija ir švelnumu.